

**T.C.
SIVAS
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ANA BİLİM DALI**

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAOKUL MÜZİK MÜFREDATININ MÜZİK
ÖĞRETİMİ VE YETERLİLİKLERİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ**

Kübra GÖKSÜGÜR

Yüksek Lisans Tezi

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT**

Sivas –2019

**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTAOKUL MÜZİK MÜFREDATININ MÜZİK
ÖĞRETİMİ VE YETERLİLİKLERİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ**

Kübra GÖKSÜGÜR

**Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü**

**Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Güzel Sanatlar Eğitimi
Dalı Bilim Müzik Eğitimi Bilim Dalı İçin Öngördüğü**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır.**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT**

Sivas -2019

KABUL VE ONAY

Kübra GÖKSÜGÜR'ün hazırlamış olduğu “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Müzik Müfredatındaki Müzik Öğretimi ve Yeterliklerinin Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 27.02.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı”nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr.Öğr.Üyesi Gamze KÖPRÜLÜ

(Jüri Başkanı)

Prof.Dr.Mustafa Hilmi BULUT

(Danışman)

Dr.Öğr.Üyesi Özlem ÖZALTUNOĞLU

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

....!....!

Doç.Dr.Hakan KOÇ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- ✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- ✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

.../.../2019

Kübra GÖKSÜGÜR

ÖZET

GÖKSÜGÜR, Kübra. “Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Müzik Müfredatının Müzik Öğretimi ve Yeterlilikleri Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019.

Dili ve dini ayrı olan insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olduğu ve insandan insana uzanan evrensel bir dil oluşturduğu düşüncesi ile müziğe tüm sanat dalları içinde farklı bir ayrıcalık tanınmakta ve müzik eğitimine ayrı bir önem verilmektedir. Türkiye’de de müzik eğitime özellikle Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte önem verilmiş olup müzik eğitimi farklı ve yeni bir içerik kazanmıştır. Ancak halen müzik müfredatlarının ve eğitiminin çeşitli sorunlara sahip olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla bu araştırmanın temel amacını Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik müfredatı hakkında, müzik öğretimi ve yeterlilikleri bağlamında öğretmen görüşlerinin incelenmesi oluşturmuştur. Çalışmanın evrenini Tokat il merkezindeki ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenleri meydana getirmektedir. Çalışmanın örneklemini ise evren içerisinden basit rastgele (seçkisiz) örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılan toplam 30 müzik öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, iki bölümde toplam 22 sorudan oluşan veri toplama anketi ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde Sosyal Bilimler için İstatistik Programı (SPSS 25.0) kullanılarak nicel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda ortalama, standart sapma, ortanca (medyan) ve mod gibi tanımlayıcı istatistik ölçüleri ile ilişkisiz örneklemler t-testi ve varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmenlerin müfredat ile ilgili beğeninin oranı genel olarak %40 düzeyinde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik müfredatı hakkındaki görüşlerinin beklenen düzeyde olumlu olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler müfredatın özellikle sunduğu bilgilerin çeşitliliğini, pratiğe ve dolayısıyla kalıcılığa dönük olma durumunu, sıralamasını ve uygulama için öngördüğü süreler ile ilgili olarak olumsuz görüşler belirtmektedirler. Ayrıca, öğretmenlerin değerlendirmelerinin cinsiyet, yaş ve mesleki kıdeme göre anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Anahtar Sözcükler: Müzik Eğitimi, Ortaokul Müzik Müfredatı, Öğretmen Görüşleri.

ABSTRACT

GÖKSÜGÜR, Kübra, “Analysis of Teachers’ Opinions in the Context of Music Teaching and Qualifications of Secondary School Music Curriculum” Master’s Thesis, Sivas, 2019.

With the idea that music has a power to unite separate people of different language and religion in the same tune and create a universal language that extends from person to person, a different distinction is given to music among all art branches. Also, a particular importance has been given to music and music education has gained a new and different content in Turkey especially after the foundation of Republic. However, it is already known that music curricula and education have various problems. Therefore, the main purpose of this study was to examine teachers’ opinions in the context of music education and competences in the Ministry of National Education’s secondary school music curriculum. The population of the study consists of music teachers working in secondary schools in Tokat city center. The sample of the study consisted of a total of 30 music teachers selected from the population using simple random sampling method. The data of the study was collected by a data collection questionnaire consisting of 26 questions in two parts. In the analysis of collected data, quantitative analysis method was used by using Statistical Program for Social Scientists (SPSS 25.0). In this context, descriptive statistics such as mean, standard deviation, median, mode, t-test and variance analysis (ANOVA) were used. As a result of the study, it was found that the ratio of teachers’ appreciation about the curriculum was generally at the level of 40%. So, it was concluded that the teachers’ opinions about the secondary school music curriculum were not positive at the expected level. Teachers express negative opinions about the diversity of the information offered by the curriculum, the status of being oriented towards practice and therefore permanence, and the duration of the application. In addition, it was determined that teachers’ evaluations did not have a significant difference according to gender, age and seniority ($p > 0.05$).

Key Words: Music Education, Secondary School Music Curriculum, Teacher Opinions.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul Müzik Müfredatının Müzik Öğretimi ve Yeterlilikleri Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin İncelenerek gelişim gösterilmesi ve değişim sağlanması adına araştırılma yapılmıştır.

Öncelikle tez konusunu seçerken araştırma yapmak istediğim konu üzerine beni aydınlatan yol gösteren tez danışmanım Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT' Araştırmanın istatistik verilerini hazırlarken yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Zafer Kiraz'a anket uygulama aşamasında gerekli özveriye göstererek bana zaman ayıran müzik öğretmeni arkadaşlarıma, tüm eğitim hayatım boyunca maddi manevi yanımda olan sevgili babam Ahmet Ali GÖKSÜGÜR' e canım annem Feride GÖKSÜGÜR 'e ve her daim yanımda olan ablam Neslihan GÖKSÜGÜR' e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Kübra GÖKSÜGÜR

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
KABUL VE ONAY	.....
ETİK SÖZÜ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6. Varsayımlar	4

BÖLÜM II

2. ALAN YAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Müziğin Tanımı ve Önemi	5
2.2. Müzik Eğitimi	9
2.2.1. Müzik Eğitimin Önemi	9
2.2.2. Müzik Eğitiminin Gerekliliği	10
2.2.3. Türkiye’de Müzik Eğitimi	12
2.2.3.1. Cumhuriyet dönemi öncesi müzik eğitimi.....	12
2.2.3.2. Cumhuriyet dönemi müzik eğitimi	16
2.3. Öğretim	20
2.4. Öğrenme Kavramı ve Kuramları.....	20
2.5. Türkiye’de Müzik Dersi Müfredatı	22

2.5.1. Müfredat	22
2.5.2. Türkiye'deki Müzik Müfredatları.....	25
2.6. MEB Ortaokul Müzik Dersi Müfredatı	27
2.6.1. Müzik Dersi Öğretim Programı Hakkında	27
2.6.2. Müzik dersi öğretim programının temel yapısı	30
2.7. İlgili Araştırmalar.....	33

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	35
3.3. Verileri Toplama Aracı	38
3.4. Verilerin Analizi.....	39

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Müfredat İle İlgili Değerlendirmelere İlişkin Bulgular.....	40
4.2. Değerlendirmelerin Cinsiyet, Yaş ve Mesleki Kıdeme Göre İncelenmesi	43
4.2.1. Cinsiyet.....	44
4.2.2. Yaş.....	44
4.2.3. Mesleki Kıdem	45

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç.....	47
5.2. Öneriler	50

KAYNAKÇA.....	51
---------------	----

EKLER.....	54
------------	----

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket.....	54
---	----

Ek 2. Araştırma İzni	55
----------------------------	----

Ek 3. Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar.....	57
---	----

Ek 4. Beşinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	58
---	----

Ek 5. Altıncı Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	62
---	----

Ek 6. Yedinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları.....	64
Ek 7. Sekizinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları.....	67

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı	36
Şekil 4.1. Anket maddelerine katılımın cevap seçeneklerine göre dağılımı.....	41

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 2.1. Öğretim programının orta okul 5-8. sınıflar öğrenme alanları ve süreleri	32
Tablo 3.1. Katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yıllarına ilişkin istatistikler	36
Tablo 3.2. Katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yılı gruplarına göre dağılımı	37
Tablo 4.1. Müfredat ile ilgili genel değerlendirme puanı	40
Tablo 4.2. Anket maddelerine katılım ortalama ve düzeyleri.....	41
Tablo 4.3. Cinsiyete göre t-testi sonuçları	44
Tablo 4.4. Yaşa göre ANOVA sonuçları	44
Tablo 4.5. Mesleki kıdeme göre ANOVA sonuçları	45

KISALTMALAR DİZİNİ

AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
ANOVA	: Varyans Analizi
F	: ANOVA Testi Değeri
Maks.	: Maksimum
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Min.	: Minimum
MÖ	: Milattan Önce
n	: Örneklem Ait Birim Sayısı
Ort.	: Ortalama
p	: Olasılık Değeri
Sd	: Serbestlik Derecesi
Ss.	: Standart Sapma
t	: t-testi Değeri
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Top.	: Toplam
%	: Yüzde

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Eğitim, insan hayatının her alanında ve yaşam süresi boyunca devam eden uzun bir yoldur. İnsan üzerinde göstermiş olduğu özgüven, sorumluluk, gelişim kazandırmakla beraber, yaşamsal kültürün de devamına büyük katkı sağlamaktadır. Müzik eğitimi, bireyin hem kişisel hem duyuşsal ve devinişsel gelişiminde etkin rol oynamakta ve bu sebeple eğitim alanının ilerlemesi için düzenli, disiplinli bir müfredatın önemini gerektirmektedir.

Müfredat, eğitim ve öğretim işlerinin planlı programlı ve ülke içinde en faydalı olması açısından hazırlanmış bir bütünü oluşturan eğitim programıdır. Bununla birlikte araştırma amacımız olan müzik müfredatı yeterliliklerinin öğretim süreci boyunca öğrencilere düzenli, anlaşılabilir, faydalı ve kalıcı bir eğitime yönelik fırsatlar sunabilmesidir.

Çalışmada edindiğimiz bilgiye dayanarak var olan müfredatın uygulanabilirliği boyutunu ele almak ve ortaya çıkan sonucun sağladığı faydaların ya da eksikliklerin giderilmesi adına katkı sağlayacağı yönündedir.

1.1. Problem Durumu

Müzik, en kısa tanımıyla “*duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütün*” olarak açıklanmaktadır (Uçan, 2005: 10). Müziğin insan hayatında varoluşu duygu ve düşüncelerin dışı vurumun da sağladığı katkı ve etkin rolü büyüktür. Dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olduğu düşüncesini belirten Biber Öz (2001: 102), insandan insana uzanan evrensel bir dil olduğu düşüncesi ile müziğe tüm sanat dalları içinde farklı bir ayrıcalık tanınmakta olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle tüm dünyada müzik, tüm sanat dalları içinde insan ruhu üzerinde en derin

etkiyi bırakan sanat dalı olarak kabul edilmekte ve mzık eğitimine ayrı bir önem verilmektedir. Bu bilgiye örnek olarak ise müziğin tüm etkinliklerde, yaşamımızın her alanında ve hayatımızın bir parçası oluşuyla müziğin insan hayatının ayrılmaz bir bütünü olduğunu görmekteyiz.

Türkiye’de de mzık eğitimine özellikle Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte önem vermeye başlanmıştır. Yapılan yenilikler ve değişimler sanat adına gerçekleştirilmiş en büyük yenilikler arasında yerini almıştır. Bu dönemde mzık ile ilgili kurumsallaşmaya gidilmiş, yurtdışındaki mzık eğitimi ile ilgili gelişmeler yakından takip edilerek yurtdışı eğitimi uygulamaları yapılmış, okullarda mzık dersleri vermeye başlanmış ve farklı dönemlerde hazırlanan müfredatlar da mzık eğitimi ile ilgili çeşitli kararlar alınarak mzık eğitiminin geliştirilmesi amaçlanmıştır Bağrıaçık (2013: 6-7).

Bu yeniliklerin yanı sıra hızla ilerleyen gelişim ve değişimler açılan devlet ve belediye konservatuvarları, enstitüler, yurt dışından gelen besteci ve sanatçılar konferanslar düzenleyerek, çeşitli batı müziği eğitimleri sunarak Cumhuriyet Dönemi mzık gelişimi adına yeniliklere imza atmışlardır. Ancak günümüze kadar uzanan mzık müfredatlarının ve eğitiminin çeşitli sınırlılıkları gerek seçmeli mzık dersi eğitimi, gerek ders saati azlığı sebebi ile bir takım sorunlara yol açtığı bilinmektedir. Buna sebep olarak düzenli ve yeterli, kişiye göre ve tarza yönelik mzık programlarının hazırlanmaması kendini tekrar eden mzık eğitimi programları olmuştur. Dolayısıyla, tüm sanat dalları kültürümüzün bir parçası ve mirası olarak önem arz etmektedir. Sistemli bir çalışma ve programa dayalı bir mzık ğretimi amacına hizmet edecektir. Bu sebeple Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul mzık müfredatının mzık ğretimi ve yeterlilikleri bağlamında incelenmesi bu çalışmanın problem durumunu oluşurmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın temel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul mzık müfredatı hakkında, mzık ğretimi ve yeterlilikleri bağlamında ğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

1.3. Alt Problemler

1. Müzik öğretmenlerinin ortaokul müzik müfredatının yeterliliği ile ilgili genel değerlendirmeleri hangi düzeydedir?
2. Müzik öğretmenlerinin müfredatın yeterliliği ile ilgili değerlendirmeleri cinsiyet, yaş ve mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Müzik öğretmenleri müzik eğitimi ders saatlerinin öğrenim süresi anlamında ne derece yeterli bulmaktadır?
4. Müzik öğretmenleri ders kitaplarının içeriği hususunda ne derece olumlu ve olumsuz düşünmektedir?
5. Müzik öğretmenleri görev aldıkları okulları materyal ve sınıf ortamı olarak ne derece yeterli bulmaktadır?
6. Müzik öğretmenleri Milli Eğitimin uygulamış olduğu müfredata ne derece uygunluk göstermektedir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Uçan' göre (2005:14) Müzik eğitimi, bireyler üzerinde estetik beğeni ve sağlıklı sosyal ilişkilerin gelişimi, zihinsel aktivite ve etkin dil kullanımı, beden ve psikomotor davranışların düzenlenmesi gibi çok çeşitli faydalar sağlamaktadır. Bu sebeple de kişinin kendi ruhsal ve bedensel gelişimine, hafıza ve beden koordinasyonlarını geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca müziğin insan üzerindeki etkileri oldukça fazladır. Bunlara örnek vermek gerekirse müzik; duygularımızı harekete geçiren ruh ve beyin arasında hayal gücünü geliştirmeyi sağlayan en etkili yoldur.

Araştırmanın amacı, Tokat Merkez de görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik müfredatının yeterliliği bağlamında öğretmen görüşlerini incelemektir. Müzik müfredatının, insanlar üzerinde sağladığı his, bilgi ve birikimin ne derece kalıcı olduğu belirtilmiş olup, eksikliklerin nedenleri araştırılmıştır. Öğretim programları içerisinde önemli bir yere sahip olan ortaokul müzik müfredatı öğretmen görüşleri aracılığıyla incelenmiştir. Bu yolla müzik eğitimi ve yeterlilikleri bağlamında müfredatın mevcut durumu hakkında uygulayıcıları olmaları nedeniyle ilk elden bilgi sahibi olunması

amaçlanmaktadır. Dolayısıyla olası sorunların veya eksik kalan yanların tespiti ile müzik eğitimine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Çalışmanın evreni Tokat il merkezindeki ortaokullarda görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır.
2. Çalışmanın örneklemi Tokat il merkezindeki ortaokullarda görev yapan 30 müzik öğretmeni ile sınırlıdır.
3. Araştırma ile toplanan veriler katılımcılar tarafından anketlerde belirtilen görüşler ile sınırlıdır.
4. Toplanan veriler, araştırmanın yapıldığı 2018-2019 eğitim – öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır:

1. Araştırmanın örneklemi, evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmaya katılan öğretmenler yansız ve tarafsız bilgi vermişlerdir.
3. Araştırmada kullanılan anket geçerli ve güvenilir özellikler göstermektedir.

BÖLÜM II

2. ALAN YAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili kuramsal bilgilere ve ilgili araştırmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

2.1. Müziğin Tanımı ve Önemi

İnsanlık tarihine denk anılmakla birlikte doğanın kendisinin yarattığı doğal sesleri de müziğin ritmi olarak kabul ettiğimizde, müziğin evrenin varlığı ile oluşmaya başladığını, kuş sesinin, gök gürültüsünün, yağmurun, akan suyun da doğal bir ritmik armoni olduğunu ve insan yaşamında önemli yer tuttuğunu söylemek mümkündür. İnsan yaşamının her alanında kendine işlevsel olarak yer bulmuş olan müzik, ilkçağlardan itibaren av, savaşa hazırlık, dini törenler, büyü, hastalıkları iyileştirme, hastalıkları teşhis etme, çağrı (duyuru), birleştiricilik (politik, vb.) ve isyan gibi çeşitli amaçlarla kullanılmıştır. Tarih içinde toplumlara göre kullanım alanları ve çeşitliliklerinde farklılıklar olmasına karşın yaygınlık oranı baki kalmıştır. Günümüze ulaşan varlığı ile tanımladığımızda insan yaşamıyla iç içe olan müziği, Uçan (2005: 10). “*belli bir amaç ve yöntemle, belli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bir bütün*” olarak tanımlamıştır.

İlkçağ insanları, sesi doğadaki ruhların sesi olarak anlamlandırarak, kötü ruh ya da canlıyla onun sesini taklit ederek iletişim kurma yoluna gitmişlerdir. Bu inanç ile rüzgarın, yağmurun ve her türlü doğal felaketin ya da tehlikeli gördükleri hayvanların olumsuzluklarını bu yöntem ile yok etmeye çalışmışlardır. Dini ayinlerde ruhlar ve insanlar arasında iletişimi sağlayan din görevlisi kam’larda kullandıkları davullarla manevi yolculuklara çıkmışlardır. Hastalık nedenlerini, insan bedenine giren kötü ruhlara bağlayan ilkçağ insanları, bu hastalıkları kötü ruhla ses taklidi yöntemi ile iletişim kurarak bedenden atma çabasına girmişlerdir. Buna karşın Ak (2006: 23) müziğin hastalıkların tedavisinde kullanımının başlangıcı olarak kabul edilmekte, günümüzde de farklı uygulamalarla bu amaçlı kullanımı devam etmektedir

Bu dönemin müziğini insanın yaşam mücadelesinin tınısı olarak tanımlamak mümkün olmakla birlikte bu dönemin müziği “*daha yüksek bir kültür evriminden uzak kalmış olmaları yüzünden sanat müziği geleneği edinmemiş toplum öbeklerinin uyguladığı müzik*” olarak nitelendirilen ilkel müzik şeklinde tanımlanmıştır (Mimaroglu, 1995: 11).

Antik dönemde İbranilerin müziği mabet, savaş ve cenazeler ile ruhani ayinlerde kullandıkları belirden Ak (2006: 24) Yunan mitolojisinde Apollon’un kardeşi *Hermes*’in ona hediye ettiği lir ile şarkılar söylediği, lir çalıp şarkı söylemesiyle de *Panile Marsyas*’ı galip geldiği anlatılmaktadır. Başka bir mitolojik hikayede şarap tanrısı Baküs’ün çeşitli çalgılar çalan ve şarap dağıtan Bacchantes’leri hayvan postları giyerek, Baküs için yapılan festivallerde çalgı aletleri çalıp, şarkı söylemekte, bir yandan da şarap dağıtmaktırlar Fink (2005: 65-92). İyi bir müzisyen olarak lir çalan Filozof ve matematikçi *Pythagoras*’ın (M. Ö. 585–500) ardından Platon ve Aristoteles’in yönlendirdikleri klasik yunan müzik akımının temel düşüncesi ahlak öğretisi olduğunu belirtmektedir.

Yunanlıların çalgı çalımı için parmak kullanımında etkin bir nota düzeninin varlığından bahsedilebilir. Giray (2008: 18) çağlar boyu müzikle tedavi ve uygulandığı hastalıklar tezinde bahsetmiş olduğu, Platon (İ.Ö. 428-348)’un tasarladığı ideal devletinde müzik çok önemlidir, bu yönüyle Platon Okulu’nda pek çok öğreti müzik ile öğrencilere verildiğini ifade etmiştir. Roma’nın ilk yazıtlarında, Romulus’un Cecina’lıları yenmesini kutlayan törenlerde ilahiler okunduğu anlatılmaktadır. Mısır Uygarlığı’na bakıldığında bilinen en eski kitabe Abidos kitabesinde, yılan ısırıklarına karşı ve Kral Ounas’ın öteki yaşamındaki yolculuklarında onu korumaya yarayacak büyümler; ritim, simetri ve ses yinelemeleri gibi bir şarkı düşüncesinin çok net verildiği bilgiler yer almaktadır Bu dönemin müziğe yüklediği anlamlar ve görevleri dikkate aldığımızda ise dönemin müziğini, otoritenin müziği olduğunu, dolayısıyla müzik kavramını gücü elinde tutmanın dışı vurumu olarak tanımlamamız mümkündür.

Karahan (2006: 9), tezine göre 4000 yıllık köklü bir geçmişe dayanan Çin müziği saray ve tapınaklarda etkili bir yere sahip olduğu imparator denetiminde kurumlaştığı belirtilmiştir. Çin kültüründe yerle gök arasındaki uyumu yansıtmaya gereğine inanılan

müziğin amacı, halkı eğitmek, onlara iyi ve yüce duygular aşlamak olduğunu belirten İlyasoğlu, (2001: 4) Çin müziğinin hemen ardından gelen Hint müziğinde de davul ve kudümlerin varlığını göstermiş olduğunu belirtmektedir. Ortaya çıkışı M.Ö. 2000’li yıllara denk düşen Hint müziğinin önemi, uygarlığın kutsal kitaplarından biri olan Samaveda’nın dünyanın en eski ‘notaya alınmış’ ezgilerini bulundurmasıdır. Ayrıca, dini bir motif olan Şinto şarkıları da Japon müzik kültüründe önemli yer tutmuştur.

Ortaçağ’da müzik erkin elinde adeta zulme uğramış, Katolik Kilisesi’nin güdümü altında sadece dini yönlendirmelerle, Hristiyanlığın dini söylemlerine uygun olacak şekilde toplumsal yer bulmuştur. Bu maksatla müziğin ortaçağda etkin kullanımı, dini törenlerde duaların cemaatçe bir ağızdan söylenmesi, dini metinlerin hızlı ezberlenebilmesi ve din psikoloji gibi amaçlara hizmet eder nitelikte gelişme göstermiştir. Burada müziği toplumsal kontrolün, toplumsal yönlendirmenin tınsal metodu olarak tanımlayabileceğimiz görevleri olmuştur.

Müziğin din dışı kullanımının da kontrollü şekilde onay gördüğü Gotik Çağ’da diğer düşünce ve sanat alanındaki önemli gelişmeler müzik alanında da olmuştur. Buna göre Kilisenin çoksesli müziğe salık vermesi ile kilisenin baskıcı düşünce yapısına karşı özgürlükçü fikirlerin simgesi haline gelen çok sesli biçim “motet” geliştirilmiştir. “Eski Sanat dönemi” olarak isimlendirilen bu dönemde, düzene kavuşan ritim öğeleri, yeni notalama dizgileri gelişim göstermiştir. Kültür, sanat, düşüncenin altın çağının yaşandığı Rönesans döneminde müzik matbaanın bulunması ile nota basımına kavuşulmuş (1501), sanatçıların Kilisenin baskıcı tutumunu zorladıkları bu dönemde, gündelik yaşamın dinamiklerini içinde barındıran din dışı müzikler yapılmaya başlanmıştır. Buna karşın dini müzikler bütünüyle sanatın dışına atılmayıp, kilise müzik teknikleri geliştirilerek bu türe zenginlik katılmıştır. İşte bu tarihsel dönüşümle beraber müzik artık toplumla etkileşip bütünleşen, tekniği olan ve özgün sanatçıların yorumlarıyla can bulan bir sanat dalı olmuştur. Buradan sonraki dönemler için müziğin seslerin sanatı olarak tanımlamamız mümkün olmuştur.

Say’ın (2001) ifadesi ile “Rönesans ile Klasik dönem arasında, soyluların estetik anlayışını yansıtan bir duyarlılık kategorisi” olan Barok dönem, müzikte armoni tekniğinin mükemmelleştirildiği, kantata ve opera gibi sanatların ortaya çıktığı dönem olduğu bilinmektedir. Ayrıca bu dönem, senfonik orkestraların varlığı ve Vivaldi, Handel

ve J.S. Bach gibi müzisyenleri barındırması bakımından önem kazanmaktadır. J. S. Bach'ın ölüm yılı olan 1750'den başlayarak Ludwig Van Beethoven'ın öldüğü 1827 yılları içine aldığı bilinen Klasik dönemde orkestralar kurulduğunu ve senfonik yapıt örnekleri verildiğini anlatan İlyasoğlu (2001:25), müzik yapısında denge ve form iyileştirilerek müziğin evrensel bir yapıya dönüştürüldüğünü ifade etmiştir. Müzikte Fransız Devrimini başlangıç olarak kabul eden Romantik dönem sarayların dışına çıkan orkestralar orta sınıfa da hitap edecek şekilde konser alanlarında kendini gösterdiği belirtilmiştir.

Çağdaş müzik, 19. yüzyılın, yani Romantik dönemin sonundan 20. ve 21. Yüzyılı içine alacak şekilde günümüze kadar gelişen bir uluslararası sanat müziği dönemi ve bu dönem içinde gelişen akım ve teknikler olduğunu söyleyen Mimaroglu (1995: 119) pek çok tanımlamada yeni, gelişmeci, teknik gibi kavramları içine alacak şekilde tanımlanan çağdaş müziği, aynı yöne vurgu yaparak dönemine kadar olanın çok dışında yenilik ve hızlı gelişim olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Tarih içinde toplumların farklı kültürlerin müziği anlama ve anlamlandırma çabaları günümüzdeki müziğin kulağımıza gelen tınılarını ortaya çıkarmıştır. Tarih içinde doğa ile iç içe yaşayan, hatta doğaya hükmetmeye çabalayan toplumlarda bir ayin ile çıkan tınlar, başka bir tarih ve kültürde şifanın kaynağı olmuştur. Müziği mucizevi bir güç olarak gören toplumlar onu kutsamış, başka bir dönem toplumsal erkin gücü olarak simgelenmiştir. Siyasal propaganda amaçlı kullanımından, toplumsal bütünlüğü yakalama fonksiyonuna kadar müzik hayatımızın hep içinde yer almıştır. Tüm bu işlevsel boyutu dikkate alındığında müziğin bir dili vardır. Müziği kullanan müzisyenden, onu yönlendiren otoriteden, çalgısını elinde tutan kişiye göre dili değişmektedir. Akdoğu (1995: 44) insanda güzellik duygusu oluşturmakla birlikte, aynı zamanda insanı düşündürmesi de gereken müzik sanatının amacını *“tüm sanat dallarında olduğu gibi, öncelikle güzellik duygusunu oluşturmak, dolayısıyla, bu duygunun oluşmasını arzuladığı insan ruhuna uyarıcı bir etki yapabilmektir”* diye açıklamıştır. Dolayısıyla ruhu güzelliklerle donanmış, gördüğü veya düşlediği güzellikleri müzik ile yine bir başka güzellik olarak sunabilmekte müzik eğitimi ile mümkün olabilmektedir. Her ne kadar kişi güzellikle dolu olsa dahi onu ifade edecek ya da ifade edilmiş güzelliği anlayabilecek eğitimi yoksa sanat ortaya çıkmayacaktır. Güzel sanatın ortaya çıkması için sanatçı ruhun doğru bir müzik eğitimine yüksek ölçüde ihtiyacı vardır. Bu bilgiler ve tanımlalar

ışığında, müzik eğitiminin önemi, gerekliliği, geçmişte ve günümüzde nasıl bir yöntemlerin uygulanabilirliği ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır.

2.2. Müzik Eğitimi

2.2.1. Müzik Eğitimin Önemi

Sanat “bir duygunun, bir tasarımın veya bir güzelliğin ifadesinde kullanılan metotların tümü olup, bu metotların sonucunda ulaşılan yaratıcılık sanat ürününü oluşturur.” (Öz, 2001: 101-106). Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir.

Uçan’ın (2005: 10) tanımı ile müzik; duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütün olduğunu ifade etmektedir. Müzik bireylerin ve toplumların sosyal yaşamlarından, siyasal örgütlenmelerine, toplumların ideolojik yönlendirmesinde siyasal güdüleme amacı dair olmak üzere pek çok alanda kendine önemli bir yer bulabilmektedir. Müzik toplumun hem kültürel hafızasının nesilden nesile aktarım yöntemi olmakta hem de yöresel özelliklerini bir forma dönüştürebilmektedir. Milli marşların pek çok toplumca kabul görmesinde müziğin savaş meydanlarında askeri motive etme, bu yolla güç devşirme gibi etki gücünün olması yatmaktadır. Kısaca hastaları tedavi etmek maksatlı kullanımına değin müzik yaşamın her alanında var olmuştur. Müzik aracılığıyla, insanlar derin ya da yüzeysel, elem ya da şen her duygusunu ifade edebilme olanağı bulduğunu belirtmiştir.

Say (2001: 18), müziğin bu yaşamsal yayılımını şu şekilde ifade etmektedir:

“Müzik her yerdedir; şehirlerde, kahvelerde, gece kulüplerinde, hamamlarda, genelevlerde, dükkanlarda, otobüslerde, taksilerde ve dolmuşlarda. Neredeyse mekanın atmosferini oluşturan, günlük hayatın ritmine renk katan bir parçasıdır.” olarak açıklamaktadır. Müziğin insan hayatındaki önemine dair bir başka açıklama ise şu şekildedir: “Ana kucağında ya da beşikte, evde, sokakta, işyerinde, okulda, eğlenme ve

dinlenme yerlerinde, radyo ve televizyonda, tören ve toplantılarda müzikle iç içe oluruz”.

İnsanların ve toplumların yaşamında bu denli geniş bir yelpazede yer alan müziğin gelişimi açısından sistemli bir müzik eğitimi de şüphesiz ki önemlidir. Müzik eğitimi, bireyler üzerinde, estetik beğeni, sağlıklı sosyal ilişkilerin gelişimi, zihinsel aktivite, etkin dil kullanımı, beden ve psikomotor davranışların düzenlenmesinde anlamlı bir rol üstlenmektedir. Müzik eğitimi bireylere, bir amaç dahilinde belirli davranışlar kazandırma ya da müziksel eğilimlerinde sistemli yönlendirme ya da değişikliklerde bulunma çabasıdır. Müzik eğitimi, müzik aracılığıyla bireylerin kişisel gelişimini destekleyerek, yeteneklerini fark edebilme, bu yeteneği derinleştirebilme olanağı sunan bir süreçtir.

Müzik eğitim sürecinde daha çok eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır. Bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, “birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir” Uçan (2005: 14). Yaşamının başlangıcından itibaren çevresel bir müzik hafızasına sahip olan birey, doğal süreçte müzikle ilgili belli davranışlara sahip olur, zamanla bu davranışlar çok yönlü örüntülere dönüşür. Müzik eğitimi bu örüntüler içinde bireyin ihtiyaçlarının doğru saptanarak öğreten- öğrenen ilişkisinin doğru kurulması ile mümkündür. Müzik eğitiminin çok yönlü önemi dolayısıyla müzik, bir disiplin olarak, eğitim sistemlerinin içinde yer almaktadır.

2.2.2. Müzik Eğitiminin Gerekliliği

Sanatın eğitimi denilince bireyin, toplumun ve insanlığın eğitimine sağladığı anlamlı katkı ve yarar anlaşılır. Sanatın genel ve eğitimsel işlevleri ise sanat eğitimi gerektirir. “*Sanat eğitimi, insanların kendi yaşantılarını amaçlı ve yöntemli olarak olumlu yönde değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir*” (Uçan, 2005: 2-3). Sanat eğitimi, eğer zamanında verilmezse, bireyin estetik duyarlılık, karşı görüşlere saygı, farklı kültürlere değer verme, sanat eserlerini koruma bilinci kazanma ve evrensel ortak bir değeri paylaşma vb. gibi davranışları kazanamamasına yol açabilir. Sanat eğitiminin, genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olduğunu algılamak ve

uygulamak, her aydının sorumluluğudur. Çünkü kültür ve uygarlığın sanat yoluyla ölümsüzleştirilmesi; sanatın, halk kültürünün ve günlük yaşamın zengin estetik birikimiyle beslenmesi ve çocuk yaşta sanat sevgisine ve sanat bilincine dönüştürülmesinden geçer. İnsanın genel eğitimi bir bütün olarak düşünüldüğünde, sanat eğitiminin genel eğitimin bir parçası olduğu yadsınamaz. Ancak, sanatın bir özgürlük ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğu dikkate alındığında ise, sanat eğitiminin kendine özgü çok özel yasalarının ve ilkelerinin varlığı da kuşkusuzdur.

Bir müzik dalı olarak müzik eğitimini de gerekli kılan pek çok ilke bulunmaktadır. Müzik eğitimi öncelikli olarak tüm sanat alanlarında olduğu gibi, tarihini, yaşadığı çevreyi ve kendini anlamlandırmayı sağlar. Müziğin tarihi bir sosyolojisi vardır. Bulunduğu toplumun tarihsel süreç içindeki dinamiklerini müzik tarihinin içinde çok net görebilmek mümkündür. Dini baskıların altındaki sanatçının tınısı ile ulusalcılığın siyasi etkisinin hız kazandığı dönemlerdeki tınısı farklılık göstermektedir. Yine etnik özelliklerin müziğe doğrudan etkide bulunduğu düşünüldüğünde toplumları kültürel ayrışmalarını görebilmek müzik eğitimi ile mümkündür. Müziğin evrensel dilinin varlığı da müzik eğitimini gerekli kılan unsurlardan biridir. Müzik eğitimi ile toplumlar arası uzlaşma kültürünün gelişimi desteklenebilir. Müzik eğitimi ile uzak ya da eski toplumlardaki pek çok değer saygınlık kazanır, kültür sanat koruma altına alınır. Müzik eğitimi kişilere özgünlük kazandırmayı hedefler. Müzik eğitimi ile bireyler başkalarının etkisi ve güdümü altında değil özgün, yenilikçi düşünce sistemlerine sahip olur, problemler karşısında çok yönlü çözümler geliştirebilirler. Müzik eğitimini gerekli kılan bir diğer unsur da değerlerdir. Müzik eğitimi ile sosyal çevresi ile yüksek iletişim kuran birey aynı şekilde bu çevreye karşı duyarlı bireyler olurlar.

Tüm bunlarla birlikte Uslu (2007: 17) müzik eğitiminin insanda duyuları etkileyen, dikkat, kavrama, gözlemlene, çıkarsama yapabilme becerilerini artırıcı yönüyle değerli yanları bulunduğuna vurgu yapmaktadır. Müzik eğitimi, insanın, kendi yeteneklerini iyi tanıması, yaratıcı özelliklerini geliştirmesi, paylaşma ve kendine güven duygusunu ayrıca, boş zamanlarını ya da zamanını iyi kullanmasını öğrenmesi gibi bazı olumlu davranış biçimlerini geliştirmekte olduğunu ifade etmektedir.

2.2.3. Türkiye’de Müzik Eğitimi

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de müzik eğitiminin hangi yöntemlerle hangi kurumlar aracılığıyla gerçekleştiği incelenmektedir. Müzik eğitimi Mustafa Kemal Atatürk’ün Türkiye Cumhuriyeti’ni kurmasıyla beraber ilerlenmesi amaçlanmıştır. Bu sayede ilkokul döneminden lise eğitimine kadar olan süreçte zorunlu ve seçmeli ders olarak eğitim verilmektedir. Mesleki eğitim olarak ise Güzel Sanatlar Liselerinden başlayarak lisans eğitimi verilmek üzere Eğitim Fakülteleri ve Konservatuvarlarda eğitimler sürdürülmektedir.

2.2.3.1. Cumhuriyet dönemi öncesi müzik eğitimi

Türk Müziğinin, tarihi boyunca üslubunu yitirmeden günümüze değin gelebilmesinde “meşk” eğitim sistemi önemli rol oynamaktadır. Türk müzik eğitiminde yirminci yüzyıla kadar tek eğitim şekli olmuş olan meşk sistemi bir hocanın gözetimi altında onun bilgi, görgü ve tavrından yararlanarak talebenin eğitilmesini olanak sağlayan bir eğitim biçimidir. Bu eğitim öğrenim üslubu Osmanlı döneminde de uzun yıllar Enderun, Mehterhane ve Mevlevihane gibi eğitim kurumlarında etkin bir eğitim metodu olarak kullanılmıştır. Osmanlı Dönemi müzik eğitimi veren önemli kurumlar ve eğitim şekilleri şunlardır;

Enderun:

Saraydaki görevlilerin yetiştirilmesi için kurulmuş olan bu kurumda musiki eğitimini vermek için padişah tarafından özel olarak görevlendirilen ünlü bestekârlar ve musikişinaslar meşk etmişlerdir. Enderun Musiki Mektebi, din dışı musiki eğitiminin verildiği bir kurum olmuştur. Din musikisi ise *mevlevîhânelerin* denetiminde yapılmıştır (Uçan, 2005).

Mehterhane:

Eski bir Türk geleneği olan askeri mzık toplulukları, her zaman orduyla beraber hareket eden, düşmana korku salma, psikolojik olarak yıpratma görevini üstlenen, barış zamanında ise halka konserler veren teşkilatlardır. Mehter müziği klasik Türk Musikisi'nde ki makam ve usullerin kullanıldığı tek sesli bir müziktir. Mehter, sanılanın aksine sadece marş almaz. Kendi yapısına uygun kr, kre, beste, semai, fasıl şarkıları, serhat ve Rumeli türküleri, peşrev ve saz semaileride mehterin repertuarı içinde yer alır (Uçan, 2005).

Mevlevihaneler:

Tasavvuf, insanın "kmil insan" olma yolunda attığı adım, kendisinde olan Allah'a ait olan cevherin saflaşarak ortaya çıkartmaya çalıştığı yoldur. Temeli ile çekmeye dayanan tasavvuf eğitiminde, nefesine hükmeden doğru insan olmak için çabalamak esastır. Bu çaba içinde Mevlevi besteci için mzık ayinlerde kullanılan kutsal bir uğraştır. Mevlevihanelerde icra edilen mzık de sze fazlaca yer verilir. Peygamberi öven kasidelerden, naatlara, Allah'ı öven temcitelere, ilerinde Itri'nin de bestelemiş olduğu tesbihlere dek pek çok form Yaradan'ın özünü arayışın örneklerindedir. Bunlar dışında bestelenen "Mevlevi Ayini" formunda eserler Türk Musikisi'nin en sanatlı eserleri olarak kabul görür.

Kmil insan olma yolunun sanattan geçtiği düşünülen Mevlevi dergahları Türkçe, Arapça, Farsça, hat, tezhib, sema derslerinin yanı sıra verilen musiki eğitiminde de okul görevi görmüş, burada ile çekerek yetişen birçok musikişinas Enderun'da da görev olarak, gerek Mevlevihanelerde, gerekse de sarayda bulunan öğrencilerle meşk etmek suretiyle, yüzyıllar boyunca musikinin gelişmesine kurumsal açıdan da hizmet etmiştir. Mevlevihanelerin sadece kendi müritlerine değil musikiye merakı olanlar için de bir musiki ve sanat ğretim merkezi olduğu bilinmektedir Uçan (2005).

Özel Meşkhaneler:

Özel meşkhaneler dendiğinde akla gelmesi gereken yerler; tek veya toplu olarak mûsikî meşki yapılan hoca evleri, kahvehanelerdir. Amaç musiki meşki olduktan sonra, hocayla talebenin bir araya gelip bir kahvehane köşesinde bile meşk etmeleri mümkündür ve bu ayıp sayılmazdı. Enderun anlatılırken belirtildiği gibi, musiki meşki için sadece saraydan değil, dışarıdan hocalar da görevlendirilirdi. Özel meşkhanelerde verilen müzik dersleri, saray cariyelerinin musikişinasların evlerine derse gönderilmesiyle başlamıştır. Gerek erkek, gerek kız çocukların mûsikî eğitimi için Enderun'da -öbür konularda olduğu gibi- sadece saraydan değil, dışarıdan hocalar da görevlendirilirdi.

“XVII. yüzyıldan sonra kız öğrenciler, öğrenimi zor ve uzun süre alacak sazlarla (özellikle ney ve çöğür) büyük formda sözlü eserlerin meşki için hocaların evlerine gönderilmeğe başlandı. Mehterhane ile Enderun'un (daha sonra da tekkelerin) kapatılmasından sonra bu âdet zaruret halini aldı.”(Tanrıkorur, 2005: 31)

Toplu olarak meşk etmenin yanında, kalabalık uygulanan meşklere pişen, bilgisini ve repertuarını genişleten öğrenciler, belli bir aşamayı kaydettikten sonra gerek daha zor eserleri meşk etmek gerekse uzmanlık kazanabilmek için artık tek başına bir üstadla devam etmek durumunda kalabilirdi. Yani bir öğrenci musikide ilerleyişine hocasından özel dersler alarak devam edebilirdi Uçan (2005).

Mızika-ı Hümâyun:

II. Mahmut tarafından Yeniçeri Ocağının kapatılması ile beraber buraya bağlı olan Mehterhane kaldırılarak yerine Mızika-i Hümâyun kurulmuştur. Mızika-i Hümâyun'un adlı müzik kurumu Doğu ve Batı Müziği bölümlerinden oluşur şekilde 1826 yılında kurulup 1827 yılında faaliyete geçmiştir. Mızika-i Hümâyun, aynı zamanda bir "müzik okulu" özelliği kazanmıştır.

Mızika-i Hümâyun'da bando ve orkestranın yanı sıra eski ve yeni uslûpta fasıl heyetleri ile müezzinlere de yer verildiği söylenmektedir. Ayrıca geleneksel tek sesli Türk sanat müziği ile halk müzikleri ile yetinilmeyip çok sesli müziğe ağırlık verilerek devletçe saray ile ordudan başlayarak halka doğru yayılmaya çalışıldığını belirten Uçan (2005: 51)

“Uluslararası nota yazısı” olarak adlandırılan o zamanki “Avrupa nota yazısı” 1828’de Mızıka-i Hümâyun’un başına getirilen Donizetti aracılığıyla Türk müzik yaşamına kesin olarak girdiği ifade edilmektedir. Ayrıca Mızıka-i Hümâyun’un komutanı olan Ahmet Necip Paşa, Türk müziği repertuarlarını nota halinde tespit edip toplamak için ilk önemli adımı attığı bilinmektedir.

Türkiye’de çoksesli müzik eğitimi ve öğretimi veren ve ilk konservatuar sayılabilecek Muzika-ı Hümâyun’da yetişen kişilerle çeşitli ordu birimlerinde kurulan bandolar, belirli ölçüde de olsa halka çoksesli müzik zevkini aşlamıştır. Muzika-i Hümâyun’un Türk müzik tarihindeki önemi ise, müzik ve müzik eğitimcisi açısından belli bir birikimi Cumhuriyet Türkiye’sine aktarabilecek sanatçılar yetiştirmiş olmasıdır.

Darülelhan:

1917 yılında Maarif Nezareti’ne bağlı olarak İstanbul’da kurulan ve 1921 de kapanan Darülelhan, Osmanlı’da halka açık ilk müzik okulu olmuştur. Osmanlı Devleti’nde kurulan ilk resmî müzik okulu olması dolayısıyla Dârülelhan, kurulduğu dönemde, dünya müzik kültürünün Türk müzik kültürü ile aynı ortamda evrensel bir anlayış içerisinde sistematik ve kurumsal bir yapıda pedagojik eğitim ilkelerine uygun bir anlayış içerisinde müzik eğitiminin verildiği kurum olması bakımından kendisinden önceki kurumlardan ayrılır Kolukırık (2016: 55-56).

Dört sınıflı bir okul olan Darülelhan’ın Batı müziğinin de yer yer aldığı eğitim programında, ağırlıklı olarak Türk müziği dersleri verilmiştir. İlk sene ses konusunda temel bilgileri, nota yazılışı, müzik harflerinin uygulanış şekilleri olan; Sofyan, Düyek, Çifte Sofyan, Aksak, Ağır Aksak, Aksak Semâi, Yürük Semâi, Vals, Evfer, Devr-i Hindî, Devr-i Revan usûllerinin uygulanışı ve müzik tarihi eğitimi verilmiştir. İkinci sene temel makamların üçüncü sene usullerinin uygulanışı ve dördüncü sene üç yıl boyunca uygulanan müzik usuller ile besteciliğin geliştirildiği bir eğitim sisteminden oluşmuştur. Sonra yeniden açılacak olan Darülelhan, 1923 yılına kadar da mesleki tiyatro eğitimi vererek Cumhuriyet Türkiye’sine önemli bir birikimle katılmıştır Kolukırık, (2016:57-58).

2.2.3.2. Cumhuriyet dönemi müzik eğitimi

Osmanlıcılık, İslamcılık, Turancılık, mandacılık ideoloji ve siyasetlerinin iflası; sosyalist hareketin güdük kalması, orta sınıf “antiemperyalist ulusal hareketi” güçlendirmiştir. Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı’yla körüklenen ulusçuluk Mustafa Kemal önderliğinde başlayan kongrelerle birlikte ortaya çıkan yerel örgütler; 1920’de Ulusal Meclis ve Anayasa’nın oluşmasıyla adım adım “ulusal devlete” doğru ilerlemiştir Kaygısız (2000:229-230). Atatürk müzik devriminin şekillenmesinde de bu ulusal felsefeyi temel almıştır.

Atatürk’ün 1 Kasım 1934’te TBMM’nin Dördüncü Dönem Dördüncü Toplanma Yılı’nı açarken söyledikleri, Türk devriminin müzik görüşüdür:

“Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini istediğinizi bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir. Bugün dinletmeğe yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. .... Ulusal; ince duyguları, ince duyguları, düşünceleri anlatan, yüksek deyişleri, söyleyişleri toplamak, onları bir gün önce genel son musiki kurallarına göre işlemek gerekir. Ancak bu düzeyde Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir....” (Kaygısız, 2001).

Çağdaş Türk Müziği’nin gelişim sürecini üç evreye ayırmak mümkündür. Bu evreler şunlardır:

1. Evre (1920-1934):

Bu dönem müzik eğitimi alanında önemli gelişme, Darülelhan'ın (Ezgiler Evi) tekrar eğitime açılmasıdır (1923). Müfredatı yenilenerek açılan bu müzik okulunda Şark müziği ile beraber Garp Müziği de önemsenmiş, eğitim süresi dört yıla çıkarılmıştır. Yine bu dönemde "Saray Orkestrası" Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti'ne dönüştürülmüştür (27 Nisan 1924). Dönemin müzik tartışmalarına konu olmaya başlayan bu okul, Türk müziğine dair olumsuz söylemlerin etkisi altında kalmıştır. 29 Aralık 1926 yılında günümüz konservatuarları ayarında başka bir eğitim kurumu açmak amacıyla, zamanın Milli Eğitim Bakanı Necati Bey tarafından "Şark Musikisi Şubesi" kapatılmıştır. Aynı yıl "Tevhidi Tedrisat" (3 Mart 1924) Kanunu'yla birlikte eğitimde birlik anlayışının benimsenmesi ve eğitim temellerinin dini temellerden arındırarak laik bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiştir Üstel (1994: 296).

Bu yasa ile yayınlanan yönetmelik ilk ve orta dereceli okullarda müzik eğitiminin Batı müziği esaslarınca düzenlenmesini gerektiriyordu. Eğitim alanındaki bu köklü değişiklik bu eğitim sistemine uygun öğretmenlerin yetiştirilmesini gerekli kılmıştır. 1924 Eylül ayında açılan Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluş amacı da bu yönlü olmuştur. Ankara'da açılan bu okulda çok sesli müzik eğitimi hedeflenerek mesleki nazari bilgilerinin yanı sıra pedagoji eğitimi de aldıkları bu okulun eğitim programında ud, kanun gibi çalgılara ve bunlara ait nazari bilgilere yer verilmemiştir. Bu okul sonraki yıllarda Gazi Eğitim Fakültesi'nin 4 yıllık eğitim veren Müzik eğitimi bölümüne dönüşmüştür. Tekke ve zaviyelerin kapatılmasıyla (30 Kasım 1925) Tekke Müziği'nin varlık nedeni ve ortamının kaldırılmıştır. Bu yasal düzenleme ile Klasik ve Dini mûsikî alanlarındaki eğitim kurumları olan Mevlevî, Bektaşî, Kadiri tekkelerinde devam eden müzik eğitimine son verilmiştir Kaygısız (2001).

2. Evre (1934-1950):

1934 yılı müzik eğitimi için oldukça önemli bir yıldır. Çağdaş müzik eğitimi için Avrupa'ya gönderilen gençler (Ahmet Adnan Saygun, Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönetken, Cemal Reşit Rey, Cevat Memduh Altar..) ülkeye dönmüşler, aynı yıl bu gençlere Cumhuriyet Devrimi'ni anlatan üç opera yazdırılmıştır. Yine bu yıl Milli Musiki ve Temsil Akademisi yasa tasarısı onaylanmıştır Kaygısız (2001: 302-308).

Bu yıllarda eğitim alanın benimsenmeyi gereken eğitim modeline ilişkin çokça tartışma yapılmış Almanya ile olan iyi ilişkilerinde etkisi ile Alman ekolü dikkate alınmıştır. Bu kapsamda ünlü müzik adamı Paul Hindemith'le Türkiye'ye gelmesi konusunda anlaşma sağlanmıştır. Çağdaş müzik eğitimi adına önemli adımlar atmıştır. Buna göre Hindemith'in önderliğinde Musiki Muallim Mektebinin içinde Ankara Devlet Konservatuvarı (1936) açılmıştır. Bütünüyle batı müzik eğitim teknik ve tarzı ile müzik ve dramatik sanat eğitimi veren bu müzik okulunda eğitimci kadrosu dönemin ünlü edebiyatçılarından yazarlarından oluşmuştur. Yine bu dönem Riyaseti cumhur Orkestrası, Milli Musiki Temsil Akademisine bağlanmıştır.

İlerleyen dönemde bandocu yetiştirmek üzere askeri okullar kurulmuştur. Bunlar:

- Mızıka Gedikli Sınıfı (1930-1939) İlkokul dengi olan bu okulda sabahları kültür dersleri, öğleden sonra ise mesleki ders olan müzik dersleri verilmiştir. Okul 1933 yılında ilk mezunlarını vermiş, 1939 yılında kapanıncaya kadar toplam 80 mızıka gediklisi mezun olmuştur.
- Musiki Gedikli Erbaş Hazırlama Orta Okulu (1939-1951) Öğretim süresi dört yıl olan bu okulda, üç yıllık orta okul programı yanında ayrıca on aylık meslek stajı uygulanmıştır. Okulda okutulan bütün derslerin sorumluluğu Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası Komutanlığı'na verilmiştir. Okul ilk mezunlarını 1941-1942 eğitim öğretim yılında vermiştir” (Ünver, 2010: 102).

3. Evre (1932-1951) Halk Evleri:

Halk evleri Cumhuriyet Dönemi kültür eğitim sanat alanlarının gelişimi açısından aşı niteliğinde olmuştur. 9 ayrı eğitim dalında faaliyette bulunan bu kurumlarda halkın farklı düzeylerinden insanları bir araya getirerek kültür-sanat faaliyetleri ile aydın bilinçli yurttaşlar oluşturulması hedeflenmiş. Aktif olarak varlık gösterdiği süreçte de ulusal kültürün yükselmesinde büyük rol almıştır Ünver (2010: 105).

Halk evlerinin 9 eğitim dalından biri olan güzel sanatlar şubesi bünyesinde yer alan müzik birimlerinde, çoksesli korolar, bazı halkevlerinde ise orkestra ya da bando genişliğinde gruplar kurulmuştur. Halkevlerindeki müzik çalışmalarının, çoksesli müziğin tanınmasında ve halk türkülerinin derlenmesinde önemli işlevleri olmuştur. Bu kurumların bünyesinde yapılan sanatsal faaliyetlerin yerel yeteneklerin fark edilmesi, müzik ve sahne sanatçılarının dışında resim sanatı alanında da pek çok ressamın ortaya çıkması gibi önemli işlevi olmuştur Ünver (2010: 105).

Müzik eğitimi alanında Cumhuriyet'in Müzik devrimi dönemi gelişmeler olmasına karşın ondan sonraki dönemde Halk Evlerinin ve Köy Enstitülerinin kapatılması ile önemli bir sekteye uğramış, 1970'li yıllara kadar önemli bir gelişme kaydedememiştir. Bu yıllara kadar Ankara ve İstanbul'da genel müzik kurallarını öğreten iki okul olmasına karşın bunlar yeterli sayıda nitelikli eleman yetiştirmek için yetersiz kalmışlardır. 1970'li yıllarda İstanbul, İzmir ve Ankara Devlet Senfoni Orkestraları ve Devlet Opera ve Baleleri kurulmuştur.

1980'in sonlarına doğru başlayıp, 90'lı yıllarda artarak devam eden yeni çağdaş müzik kurumlarının bazıları şunlardır (Kaygısız, 2001: 324):

- Bilkent Üniversitesi'ne bağlı konservatuar ve orkestra
- Adana Konservatuarları ile Çukurova Senfoni Orkestrası
- Mersin Opera ve Balesi
- Eskişehir Konservatuarı ile Orkestrası
- Bursa Senfoni Orkestrası
- Antalya Oda Orkestrası
- Edirne Konservatuarı
- Bursa, Bolu, Denizli, Burdur, Antalya, Malatya, Erzurum, Niğde, Konya ve Van üniversitelerinin müzik bölümleri ile bunlara ek olarak 10 kadar ilde Güzel Sanatlar Lisesi

Ancak bunların alt yapılarına ilişkin ciddi sıkıntıların olduğu yeni yapılanmanın plansız şekilde yapıldığına ilişkin yüksek eleştiriler mevcuttur. 2000'li yılların müzik eğitimine ilişkin bilgiye, çalışmanın sonraki başlığı olan "Müzik Müfredatı" bölümünde yer verilecektir.

2.3. Öğretim

Eğitim ve öğretim kavramları birbirlerini tamamlar nitelikte olup çoğu zamanda eş anlamlı olarak birbirinin yerine kullanılan kavramlardır. Buna karşın eğitim kavramı öğretime göre nispeten daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu yönü ile öğretim kavramı, öğrenmenin gerçekleşmesi için istenen davranışların bireye kazandırılması süreci olarak tanımlanır. Okullarda belirli kazanımları yakalayabilmek amacıyla yönelik olarak her türlü planlı ve kontrollü aktiviteleri öğretim olarak tanımlamak mümkündür. Benzer şekilde bireyin hayat boyu devam eden eğitiminin içinde kontrolsüz, dışarıdan bir yönlendirme ya da rehberlik olmaksızın gerçekleşiyorsa bu öğretim olarak tanımlanmaz, bu öğrenmenin ancak belirli süresinin okul alanı içinde planlı ve izlenceli olan kısmına öğretim denilir.

Arı, Üre ve Yılmaz (2005: 6) öğretim kavramını, öğrenenlerin öğrenimlerinin en verimli şekilde gerçekleşmesi için öğretmenin öğrenenlere yaptığı düzenli etkiler olarak özetlemektedir. Yani öğretim faaliyetinin gerçekleşebilmesi için faaliyetin sonunda mutlak bir “öğrenme” olması gereklidir.

2.4. Öğrenme Kavramı ve Kuramları

Öğrenme kavramına ilişkin farklı olmasına karşın benzeş noktalarına dikkat çeken tanımlamalar yapılmıştır. Bireyin önceki yaşam deneyimlerini dikkate alan Bakırcıoğlu (2000: 15) öğrenmeyi geçmiş yaşantılar ya da alıştırmalara bağlı olarak bilgi, beceri ve anlayışlar edinme olarak tanımlamıştır. Bacanlı (2005: 145) da aynı pencereden bakarak öğrenmenin, deneyimlerle oluşan kalıcı sürekli davranış değişikliği olduğunu belirtmiştir. Müzik eğitimi içinde baktığımız zaman daha anne karnında oluşmaya başlayan, kültürel hafıza ile aktarılan ninniler, ezgiler temelinde bir müzik deneyimini bireye yüklemektedir. Buradan yola çıktığımızda ise müzik eğitiminde kültürel öğrenme metotlarının etkin kullanımı önemlidir. Hali hazırda bir müzik deneyimi ile öğrenime başlayan bireylerin öğrenme sürecinde bu deneyimlere atıf yapılarak şekillenen bir yöntemin getirisi yüksek olacaktır.

Öğrenmede, deneyimlerin önemine vurgu yapan tanımlamaların dışında Yılmaz ve Sünbül (2003), öğrenmenin içine davranış değişikliği ile beraber eski davranışları bırakmayı da eklemiştir. Gelişen teknolojiler ile öğrenmenin farklı şekillerde alternatifler sunulmasına karşılık gelecek şekilde, öğrenmenin hangi koşullarda etkin gerçekleşeceğine ilişkin yöntemler öneren kuramlar geliştirilmiştir. Bu öğrenme kuramları da genel olarak literatürde iki ana başlık altında incelenmektedir. Bunlar;

Davranışçı Kuramlar: Bu kuram bireyin davranışlarını öğrenilmiş davranışlar olarak görerek, öğrenme eyleminde uyarıcı ile davranışı arasında bir bağın olduğu gerçeğine dayanarak, öğrenme uyarıcısını davranışı değiştiren pekiştireç olarak konumlandırmaktadır. Pekiştiriciyi bir davranışın gerçekleşme ihtimalini zamanla arttıran herhangi bir uyarı olarak tanımlayan Gerrig ve Zimbardo'ya (2012: 177) göre pekiştirilen ve ödüllendirilen davranış tekrarlanırken, kabul görmeyen, beğenilmeyen bir davranış ise azalır böylelikle davranış öğrenilmiş olur. Davranışçı kuramların içinde yer alan bu “klasik koşullanma yoluyla öğrenme kuramı”nın ilk mimarı Ivan Pavlov'dur. Bununla birlikte Guthrie ve Thorndike de öğrenmeyi uyarıcı arasındaki bağ ile ilişkilendiren kuramcılardandır.

Davranışçı kuramın öğretim ilkeleri şunlardır Gerrig ve Zimbardo (2012: 177):

- Yapararak öğrenme esastır: öğrenci kendi yaptığı ile öğrenir.
- Öğrenmede pekiştirme önemli bir yer tutar.
- Becerilerin kazanılmasında ve öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında tekrar önemlidir.
- Öğrenmede güdülenmenin çok önemli bir yeri vardır

Bilişsel Kuramlar: Davranışçı kuramların bireysel farklılıkları dikkate almada yetersiz kaldığını ileri süren Ausubel, Piaget, Bruner tarafından geliştirilen bilişsel kurama göre bilişsel kuramın uyarıcı-tepki bağına karşı uyarıcı- organizma-tepki modelini önerir. Bu kuram öğrenmede bireyin kişisel özelliklerine, zihnin etkinliğine ve geri bildirim öğrenmede önemine vurgu yapmaktadır.

Özden, (2005: 26-27) bilişsel kuramdaki öğretim ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- Yeni öğrenmeler öncekilerin üzerine inşa edilir. Bu bilgiler öğrenciye bir şeyleri açıklayabilme gücü verdiği ve daha önceki bilgilerini genişletebilme olanağı sağladığı sürece öğrenen için anlamlı olacaktır.
- Öğrenme, karşılaşılan durumlara anlam yükleme çabasıdır. Derinliğine düşünebilme, anlamı içselleştirme, konunun özünü kavrayabilme yetilerini sağlayabilmelidir. Yüzeysel olarak verilen bilgilerin tekrarını istemek ve değerlendirme sürecinde de öğrencinin ezberlediği bilgileri sınamak anlamsızdır.
- Öğrenme, öğrenene uygulama şansı tanınmalıdır. Aksi halde anlamlı öğrenme gerçekleşemez.
- Öğretmen otoriteyi temsil etmemelidir.
- Öğrenme, öğretmen ve öğrenenin karşılıklı etkileşimi ile gerçekleşir.

Yine bilişsel öğrenme kuramını, müzik eğitiminde kullandığımızda özgün müzik çalışmalarının, bağımsız düşünme dürtüsüyle geliştirilmesine yön vermesi beklenebilir. Bu öğrenme yöntemi ile müzik eğitimi alan bireyler, kalıplardan uzak, net yolu çizilmemiş yollar deneyerek yaratıcı eserler ortaya koyabilirler.

2.5. Türkiye’de Müzik Dersi Müfredatı

2.5.1. Müfredat

Müfredat kelimesi Latince “curriculum”un Türkçe karşılığıdır. Arapçada ise “müfredat” tek tek maddelerin dizilmesi, sıralanmasının karşılığıdır. İngilizce (İngilizce’de trach=koşu yolu) olarak kullanılan kavramı İngilizcedeki bu karşılığından ötürü bazı alanyazınında eğitim programını izlemekten yola çıkarak “izlence” olarak bazı alan yazınında ise yetiştirmek kavramından yola çıkarak “yetişek” olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte, “eğitim programı” günümüze kadar en yaygın olarak kullanılan bir kavramdır. Kelime karşılığı gibi tanımlamasında da literatürde hemfikir olunan bir tanım olmayıp, tanımlamayı yapan eğitim bilimcinin eğitimden beklentisine, ideolojisine göre farklılık göstermektedir.

Düşünce olarak ilk eğitim programı kavramı Platon'a değin eski yüzyıllara kadar uzansa da Franklin Bobbitt'in 1918 yılında yayınladığı "The Curriculum" (Eğitim Programı) adlı kitabı, kavramın ilk kullanımı olarak kabul görmektedir.

Eğitim programlarının amacı, ulusal ya da uluslararası alanda, ülkenin kalkınması, gelişmesi gibi hedeflerine ulaşmak için gerekli nitelikli insan kaynağının yetişmesi ile bu yolla yerel bazda kültürel değerlerin bilinmesi, korunması ve geliştirilmesidir.

"Eğitim programı, istendik hedef ve davranışların kazanılması için stratejilerin belirlendiği yazılı doküman ya da eylem planı olarak tanımlanır" görüşünü daha çok Taba ve Tyler benimserken, bugün de, pek çok davranışçı ekole ve sistem yaklaşımına eğilim gösteren eğitimciler aynı görüşü paylaşmaktadırlar. Sözelimi, Saylor, Alexander ve Lewis eğitim programının, eğitilecek bireylere öğrenme yaşantılarını kazandırıcı bir plan olduğunu belirtmektedirler (Demirel, 2012: 3).

Genel anlamda eğitim programı, öğrencilerin hayatlarını planlı, sistemli ve hedefli olarak düzenlemesi şeklinde tanımlamak mümkündür. John Dewey'in eğitim ve deneyim tanımına dayanan bu görüşe göre, program okuldaki her faaliyeti içine alırken, planlı olması halinde okul dışındaki faaliyetleri de eğitim programı olarak görmektedir

Caswell ve Campbell'e göre;

"1930'lardan bu yana eğitim programı, öğretmenlerin rehberliği altında öğrencilerin geçirmiş olduğu tüm yaşantılardır. Shephard ve Regan, eğitim programının, okulun rehberliği altında, çocukların sürekli kazandıkları yaşantıları içerdiğini belirtirken, Hass, eğitim programını, bir eğitim süreci içinde sunulan programda, bireylerin geçirdikleri tüm yaşantılar olduğunu söyler. Kimi eğitim kuramcıları, eğitim programını bir sistem olarak düşünürler ve onlara göre eğitim programı, sistemi uygulamak için insanlar ve süreçlerle ya da işlemlerin ve personelin örgütlenmesi ile uğraşan bir sistemdir. Orlosky, Smith, Shubert ve Tanner-Tanner bu gruptandır. Kimi eğitim kuramcıları ise eğitim programını konu alanı ya da içerik olarak düşünürler".

Bu tanımlara yüzde yüz uyan hiçbir program yaklaşımı yoktur, ancak, herhangi bir program yaklaşımı bu tanıma uygun hale getirilebilir. Türkiye’de program geliştirme çalışmalarının öncülerinden Varış (1994: 18), eğitim programını, “bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar” şeklinde tanımlamaktadır (Demirel, 2012: 3).

Tüm bu tanımlamalara baktığımızda farklı ekollere sahip olmasına karşın kavram olarak tüm eğitim programı tanımları, öğrenmeyi esas almaktadır. Okullarda işlenen dersler, danışmanlıklar (rehberlik), okul gezileri, tüm sosyal aktiviteler, eğitsel kol çalışmaları, sanat aktiviteleri, gösteriler, sunum çalışmaları vb. eğitim programları içerisinde yer alır. Eğitim programı diğer programları kapsar. Dolayısıyla eğitim programını salt yazılı bir doküman olarak görmek mümkün olmayıp, programların etki alanlarının her bir elemanının diğer elemanlarla olan dinamik ilişkisini dikkate alarak ortak bir payda da bütünleştirmek gerekmektedir.

Öğrenimin içindeki hedefler, öğrencilere kazandırılmak üzere seçilen istendik özelliklerdir. Diğer bir anlatımla, yetiştirilecek insanda bulunması uygun görülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir istendik özelliklerdir. Bu özellikler; bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar, ilgiler, alışkanlıklar vb. olabilir. Bütünleştirici aktivitede ise okul içi öğrenim olarak düşündüğümüzde öğretmenin, hedeflerle öğretme ve test etme durumlarının tüm dinamiklerini diğer unsurları da (sınıf ortamı gibi) dikkate alan bir farkındalığının olması gereklidir. Bu yolla, uygulanan eğitim programının hedefe uygun olarak bir öğrenme çıktısının ortaya koyuluyor olması zorunludur.

Bu döngüsel sürecin gerçekleşip gerçekleşmediğine odaklanan çalışmalar, eğitim programı kavramının farklı sınıflamalar altında gruplandığını ve en temelde ”açık ya da resmi program”, “uygulamadaki ya da uygulanan program” ve “örtük program” olmak üzere üç farklı program türü olduğuna işaret etmektedir (Demirel, 2012).

Resmi Program: Eğitim otoritesince hazırlanarak yayınlanan, öğrencilere kazandırılmak istenen hedefleri, ders planlarını, konuların işleniş sırasını, kullanılacak materyalleri ve sınav - değerlendirme içeren yazılı programdır.

Uygulanan Program: Resmi eğitim programının okulun ve öğretmenin algılayışına ve uygulayış metoduna göre şekillendiği resmi programın standartlığının aksine okulun mevcut olanaklarına, öğretmen-öğrenci pratiğine göre farklılaşabilir. Kısaca uygulanan program kağıtta yazılan resmi programın okul ortamında pratiğe geçiştir.

Örtük Program: İlk olarak 1968’de Jackson tarafından “Sınıfta Yaşam” adlı eserinde kullanıldığı kabul edilen bu program en genel anlamıyla resmi programda belirtilenlerin dışında öğrencilerin kazandıkları bilgi, görüş ve değerlerdir. Resmi programın dışında öğrencilerin beslendikleri kaynaklarda genel olarak; eğitim sistemi ve okulun idari ve örgütsel araç ve düzenlemelerden, okul-çevre arasındaki etkileşimlerden, sınıf içerisinde öğretmen ile öğrencilerin birbirlerine karşı konumu ve etkileşimlerinden oluşmaktadır Yüksel (2002: 31-37).

2.5.2. Türkiye’deki Müzik Müfredatları

Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi müzik eğitim politikası ve bu alandaki önemli gelişmeler çalışmanın önceki başlıklarında incelenmiştir. “Türkiye’deki okullarda uygulanan müzik dersi eğitim programları milli eğitim şuraları ile oluşturulmuş buna göre Milli Eğitim Şûraları; 1939, 1943, 1946, 1949, 1953, 1957, 1962, 1970, 1974, 1981, 1982, 1988, 1990, 1993, 1996, 1999, 2006, 2010 ve 2014 yıllarında olmak üzere on dokuz kez toplanmıştır. Yapılan bu şuralarda müzik eğitimi konusunda alınan kararlar ve belirtilen görüşler analiz edilmiştir. Ancak yalnızca 6. (1957), 8. (1970), 9. (1974), 12. (1988), 15. (1996), 18. (2010) ve 19. (2014) şuralarda müzik eğitimi ile ilgili doğrudan kararlar alınmıştır “Erdamar ve Gündüz (2015: 17-34).

18-23 Mart 1957 6d. Şura: Yapı ve sanat enstitülerinin 1. devrelerinin ilk iki sınıfında atölye çalışmalarının o yaş çocuklarının özelliklerinin dikkate alınarak azaltılması, Enstitü kısımlarının öğrenim süresinin 3 yıla çıkarılarak sanat lisesi haline getirilmesi, müzik dersinin sanat enstitülerinde yer alması gerektiği yer almıştır (6.Milli Eğitim Şurası, 1957).

28 Eylül-3 Ekim 1970 8. Şura: Müzik dersi ilkökul 1-5. Sınıflarda zorunlu ders kapsamına girmiştir. Ortaokul 1-3. Sınıflarda müzik dersinin zorunlu olmuş, seçmeli bir

ders ile öğrencinin birden fazla müzik dersi alabilmesine olanak sağlanmıştır (8.Milli Eğitim Şurası, 1970).

24 Haziran-4 Temmuz 1974 9. Şura: Müzik dersi ortaokul 1-3. Sınıflarda 1 saat zorunlu, 4 saat seçmeli olarak düzenlenmiştir. Liselerde seçmeli olan müzik dersi tüm ortaöğretim süresince 5 saat olarak belirlenmiştir. 1988 12. Şurada, Beden Eğitimi, Resim ve Müzik Eğitimi bölümlerine öğretmen liselerinden mezun olan öğrencilerin ÖSS yetenek sınavı ile alınmasına karar verilmiştir. 1996 yılındaki Şurada müzik dersinin notla değerlendirilmesine devam edilmesi gerektiği kararı alınmıştır.

2010 yılındaki şurada alınan kararlar; İki farklı disiplin anlayışı olan güzel sanatlar lisesi ve spor liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmeli; beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanmasında kurulan komisyonlara Sanat Eğitimi İhtisas Komisyonu da ilave edilmeli; İlköğretim düzeyinde görsel sanatlar ve müzik ders saatleri yeni öğretim yöntem ve teknikleri de dikkate alınarak artırılmalı ve bu dersler ortaöğretimde zorunlu ders hâline getirilmeli; İlk öğretimin bütün sınıflarında görsel sanatlar, beden eğitimi ve müzik dersleri, not yerine “yeterli, geliştirilebilir ”gibi ifadelerle değerlendirilmelidir.

2014 yılındaki 19. Şurada ise ilkokullarda müzik derslerinin en az 2 saat olması, ortaokullarda Türk müziğinin bir Türk halk Müziği sazı ile verilmesi ve Eğitim Fakülteleri öğretmenlik programlarında müzik dersi gibi seçmeli genel kültür derslerinin olması gerektiği yönünde kararlar alınmıştır (19. Milli Eğitim Şurası, 2014).

1924 programından günümüze kadar olan süreçte müzik dersi 1924 ilkokul programında 1., 2. ve 3. Sınıfta haftada iki, 4. ve 5. Sınıfta bir saattir. 1936, 1948, 1962 ve 1968 programlarında ise 1-5. Sınıflarda haftada bir saate düşmüştür. 1948 yılına kadar köy ilkokul programlarında yer almayan müzik dersi, bu programda yer almış ve böylece köy ve kent ilkokul programları arasındaki fark giderilmiştir. 1997 yılına kadarki programlarda müzik dersi 1-5.sınıflarda birer saat işlenmeye devam etmiştir. 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitime geçildiğinde ilkokullar ilköğretim kurumlarına dönüşmüş ve bu kurumlarda müzik dersi 1-3. Sınıflarda haftada iki saat, 4-8. Sınıflarda haftada bir saat olarak planlanmıştır. 2005 programında müzik dersi 1997 programında

olduğu gibi uygulanmıştır. 2010 programında ders saati azalan mzık dersi tüm sınıflarda haftalık bir saattir Erdamar ve Gündüz (2015: 17-34).

2012-2013 yılında 8 yıllık zorunlu kesintisiz eğitimin kesintili olarak 12 yıla çıkarılması ile mzık dersi tüm sınıflarda zorunlu bir saat olarak devam etmiş bununla birlikte 5., 6., 7. ve 8. sınıflar ğrenci isteğine göre 2 ile 4 saat seçmeli ders alabilmektedir. 2017 yılı itibari ile mzık ders saati aynı şekilde işlenmektedir.

2.6. MEB Ortaokul Mzık Dersi Müfredatı

2.6.1. Mzık Dersi ğretim Programı Hakkında

Bu başlık altında incelenen tüm program içerikleri MEB Talim ve Terbiye Başkanlığınca 19.01.2018 tarihinde 5 sayılı karar no ile kabul edilen ve 2018-2019 ğretim yılı itibariyle uygulamaya koyulan “İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Mzık Dersi ğretim Programı” esas alınarak hazırlanmıştır. Program ilgili kurulca, genel mzık eğitimi içerisinde yer alan ve farklı yöntem ve tekniklerle bireylerin her yönden dengeli, tutarlı ve sağlıklı olarak yetişmelerini sağlamaya yönelik bir anlayış ve içerikle düzenlenmiştir. Dolayısıyla program; 1968, 1984, 1994 ve 2006 yılı mzık dersi ğretim program içerik ve yaklaşımları da göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Çalışma konumuz gereğince ilgili programın yalnız ortaokul (5-8. Sınıflar) ders içerikleri incelenmiştir.

“2018-2019 ğretim yılı itibariyle uygulanan mzık dersi ğretim programı hazırlanırken, Atatürk İlke ve İnkılapları, Türk kültürel ve toplumsal yapısına dair beklentileri dikkate alarak şekillenmiş bu şekillenmede mzık eğitimcilerine ve akademisyenlerin fikir beyanları anketlerle elde edilmiş, detaylı kaynak taramasına başvurulmuştur. Bu hususlar çerçevesinde ise program çalışmasında şu ilkeler göz önünde bulundurulmuştur” (MEB, 2018):

- Müzik Dersi Öğretim Programı öğrenci merkezli olmalıdır.
- Öğrenciler edilgen durumda değil, aksine dersin etkinlikler boyutuna aktif olarak katılabilmelidirler.
- Öğrenilecek her beceri ve bilgi, mutlaka yaşam içerisinde kullanılabilir niteliğe dönüştürülmelidir.
- Programın uygulanma sürecinde; bireylerin yetenek ve yaratıcılıklarının geliştirilmesine önem verilmelidir.
- Öğrenilen her bilgi, mutlaka pratiğe dönüştürülebilir nitelikte olmalıdır.
- Müziğin içselleştirilebilmesi, ancak müzik dersinin yaşanarak ve yaratılarak işlenebilmesi ile mümkündür.
- Genel müzik eğitiminde uygulamalar yoluyla bilgiye ulaşılmalıdır.
- Müzik eğitimi; kavramlar ve kurallar yolu ile değil, müziğin tüm boyutlarının eyleme dönüştürülmesi ve hissettirilmesi ile gerçekleşmelidir.
- Nota öğretimi amaç değil, yalnızca araç olmalıdır.

İlköğretim müzik dersi öğretim programının vizyonu, öğrencilerin müziği yaşamlarının bir parçası haline getirerek bu yolla, kendisi ve çevresiyle barışık, hem yerel hem de uluslar arası kültürleri bilen, vatan sevgisi olan, çevresine duyarlı, tüm sanat dallarına ilgili bireyler olmalarını imkan sağlamaya yöneliktir.

Programın temel yaklaşımı, öğrencinin kazandığı yeni bilgi ve becerileri var olan bilgi ve becerilerle birleştirip, yorumlaması ve hayatının içinde yer edinmesini hedefleyen, öğrenci merkezli anlayış olan *yapılandırıcı yaklaşımdır*. Yapılandırıcı yaklaşım kuramı, öğretmekten çok öğrenmeyi dikkate alan, bireysel farklılıkları önemseyen, önceki deneyimler ile yeni bilgilerin harmanlanması ile yaratıcılığın ortaya çıkmasına olanak veren bir kuramdır. Bu yaklaşım öğrenciyi etkinlikler yoluyla öğrenme sürecinin içinde aktif konuma getirir bununla beraber öğretmeninde kendi stratejilerini belirleyebildiği, teknolojik olanaklardan yararlanan dinamik bir metottur.

Müzik Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir (MEB, 2018):

- “Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak,
- Yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlerle ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak,
- Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,
- Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,
- Müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak,
- Bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,
- İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,
- Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır”.

Ayrıca, müzik dersine özgü temel bilgi, beceri ve yeterlilikler aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

1. “Müziği tanıyabilme
2. Müzik - beden uyumunu sağlayabilme
3. Müziği bireysel veya toplu yapabilme
4. Müzikle toplum arasındaki bağı görebilme
5. Müzikle kültür, tarih ve estetik arasında bağ kurabilme
6. Müziği millî ve manevi değerlerle ilişkilendirebilme
7. Müziğin bir bilim dalı olarak da farklı bilimlerle ilişkisini kurabilme
8. Müziğin her insan için öğrenilebilir olduğunu anlayabilme

9. *Dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme*
10. *Kendini müzik yoluyla ifade edebilme*
11. *Kültürel miras ve çeşitliliği geliştirebilme*
12. *Müzik teknolojilerini kullanabilme*
13. *Etkin müzik üreticisi olabilme”*

2.6.2. Müzik dersi öğretim programının temel yapısı

Müzik Dersi Öğretim Programı; genel amaçlar, temel beceriler, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Bu programla erişilmesi beklenen *temel beceriler* Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, müziksel algılama ve bilgilenme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, müzik okuryazarlığı edinebilme, estetik duyarlığa sahip olma. *Değerler*; Paylaşım, hoşgörü, sorumluluk olarak belirlenmiştir.

Program;

- Dinleme-Söyleme
- Müziksel Algı ve Bilgilenme
- Müziksel Yaratıcılık
- Müzik Kültürü

olmak üzere dört ana öğrenme alanı üzerine kurulmuştur.

Programın genel müzik eğitiminde, nota öğretiminin amaçtan çok araç olma ilkesi doğrultusunda nota öğretimi 4.sınıftan itibaren başlatılmış, 7-8. sınıflarda ergenliğe geçiş evresi sebebiyle ses yapılarında farklılaşma olabileceği için bu dönem öğrencilerin şarkı söylemekten ziyade dinleme, çalma ve yaratıcılık eğitimlerine yöneltilmesi uygun bulunmuştur.

Programın “öğretme-öğrenme süreci” başlığı altında şu bilgilere yer verilmiştir (MEB, 2018):

- *“Öğrenme-öğretme sürecinin başında öğrencilerin ön öğrenmelerini (bilgilerini) ortaya çıkarmak amacıyla derse hazırlayıcı ve motive edici uygulamalara (etkinliklere) yer verilmelidir.*
- *Müzik dersinden, her öğrenci bir dönem süresince en az bir performans ödevi hazırlamalıdır.*
- *Ders yılı sonunda öğrendiklerini sergilemek, paylaşmak ve öğrenmeyi zevkli kılmak amacıyla yıl sonu etkinlikleri yapılabilir.*
- *Dersin işlenmesi sırasında Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve bu kitapları destekleyecek; ses efektleri de içeren millî bayramlar, özel gün ve haftalarla ilgili marş, türkü ve benzeri seçkin eserlerin de yer aldığı multi-medya araçları kullanılmalıdır.”*

Öğretim Programın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar ise MEB tanıtım sunumunda şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2018):

- *“Kazanımlar, öğrenme-öğretme sürecinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığıyla öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler olup öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak bütün sınıf düzeyinde sunulmuştur. Bu kazanımlar, sarmal bir yapıya sahip olup işleniş sırası, sınıf düzeyi ve sınıfın isteği doğrultusunda öğretmen tarafından belirlenmelidir .*
- *Dersin işlenişinde belirli gün ve haftalarda, ilgili kazanımlarla gerekli ilişkilendirmeler yapılmalıdır.*
- *Bu derste teori amaç değil araçtır. Temel müzik eğitiminde hedeflenen, öğrencilere müzik zevki kazandırmak, öğrencilerin sanat ve estetik algılarını geliştirmek olmalıdır.*
- *Dersin işleniş sırasında programda yer alan aynı sınıf seviyesindeki farklı öğrenme alanlarının kazanımları öğrencilerin gelişim düzeyleri de göz önünde bulundurularak birlikte ele alınmalıdır.*

- Program uygulanırken öğrencilerin değerleri kazanmasına özen gösterilmeli, tüm kazanımlar ilgili değerlerle eşleştirilmeli ve örtük program anlayışından hareketle dersler işlenmelidir.
- Öğrencilerin eğitim öğretim sürecini bir bütün olarak tamamlamaları için Müzik dersi işlenirken diğer dersler ile ilişkilendirmeler göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin sağlık ile ilgili şarkılar Hayat Bilgisi, millî ve manevi değerleri yansıtan marşlar Sosyal Bilgiler, nota süreleri ve değerleriyle ilgili konular Matematik, ritimle hareketler Beden Eğitimi ve Spor dersi vb. ilişkilendirmeler yapılabilir.
- Öğrencilerin her sınıf düzeyinde okul şarkıları, türkü, şarkı vb. söyleme etkinliklerinden dengeli olarak sekiz eser seslendirmeleri beklenir.
- Nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalar çalgı eğitiminin beyin farklı işlev gören bölgelerini geliştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla çalgı eğitimi her sınıf düzeyinde yeterli derecede gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olacak kazanımlar için gerekli temel yaşam becerilerinin geliştirilmesine önem verilmeli ve etkinlikler bu anlayışla hazırlanmalıdır.
- Müzik dersinin, zevkli ve eğlenceli bir şekilde işlenerek öğrencilerin kazanımlara ulaşabilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.”

Öğretim programının orta okul 5-8. sınıflar öğrenme alanları ve süreleri Tablo 2.1’de verilmiştir.

Tablo 2.1. Öğretim programının orta okul 5-8. sınıflar öğrenme alanları ve süreleri

		Dinleme- Söyleme	Müziksel Algı ve Bilgilenme	Müziksel Yaratıcılık	Müzik Kültürü	Toplam
5. Sınıf	Kazanım Sayısı	6	7	6	4	23
	Önerilen Süre	17	7	7	5	36
	Önerilen Sürenin Oranı	%47	%19	%20	%14	%100
6. Sınıf	Kazanım Sayısı	7	4	6	6	23

	Önerilen Süre	17	6	8	5	36
	Önerilen Sürenin Oranı	%47	%17	%22	%14	%100
7. Sınıf	Kazanım Sayısı	7	4	5	6	22
	Önerilen Süre	17	6	7	6	36
	Önerilen Sürenin Oranı	%47	%17	%19	%17	%100
8. Sınıf	Kazanım Sayısı	10	2	4	9	25
	Önerilen Süre	17	5	7	7	36
	Önerilen Sürenin Oranı	%48	%14	%19	%19	%100

Kaynak: MEB (2018).

Ayrıca, yukarıda detaylı olarak 5-8. sınıflar öğrenme alanları ve süreleri verilen öğretim programının sınıflara göre detaylı olarak kazanım ve açıklamaları Ek 4, 5, 6 ve 7’de sunulmuştur.

2.7. İlgili Araştırmalar

Kocabaş (1993) tarafından yapılan araştırmada da, alınan öğretmen görüşleri sonucunda lise müzik dersi öğretim programının genel müzik eğitimini esas aldığı ancak genel bir müzik kültürü vermede beklenen ölçüde yeterli görülmediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin programı kısmen uygulayabilmelerinin sebepleri; müzik dersinin seçmeli ders olarak görülmesi, ders saatinin 1 saate indirilmesi, sınıfların kalabalık olması, okul idaresinin ve velilerin müzik dersine bakış açılarının olumsuz olması, öğrencilerin müzik dersine karşı ön yargılı olması, öğretim programının çok ağır konular içermesi gibi pek çok sebebe dayandırılabilir (s. 99). Araştırma sonucu, bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. (Akt, Yaman Akkuzu, D. 2016:113)

Polat’ın (2005) araştırma sonucunda da, müzik dersinin müfredat programına ilişkin öğretmen görüşü ile öğretmenlerin mezun oldukları lisans programı arasında ilişki

saptanmamıştır (s. 116). Araştırma sonucunun, bu çalışma ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun müzik sınıfı olmadığı görülmüştür. Müzik sınıfı olanların da, içerisinde yeterli donanımlarının olmadığı saptanmıştır. Müzik dersinin etkili bir şekilde işlenmesi için gerekli olan fiziksel donanım ve araç-gerecin sağlanamaması müzik öğretmenlerinin işlerini zorlaştırmakta ve öğrencilerin kazanımlara verimli bir şekilde ulaşmalarına engel olmaktadır. (Akt, Yaman Akkuzu, D. 2016:114)

Canbay'ın (2007) müzik öğretim programına yönelik müzik öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmasında, müzik öğretmenlerinden alınan görüşler doğrultusunda, okulların fiziksel koşulları ve araç-gereç yetersizliklerinin ünite programını belirlenen süre içinde gereği gibi işlemede büyük sorunlar oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum araştırmamızın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Program sonunda öğrencilerin müzik dersine yönelik kazanımlardan söyleme, dinleme ve çalma kazanım *larında kısmen başarılı, diğer kazanımlarda başarısız olduğu görülmüştür. (Akt, Yaman Akkuzu, D. 2016:114)

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme ile verileri toplama teknikleri ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik müfredatı hakkında, müzik öğretimi ve yeterlilikleri bağlamında öğretmen görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Karasar'a (2016: 77) göre tarama modeli; "bir konunun veya olayın örneklem veya evren üzerindeki araştırmalarının tamamen kendi koşulları içerisinde ve herhangi bir müdahale gerçekleştirilmeden betimlenmesine dayalı" bir modeldir. Büyüköztürk ve arkadaşlarına (2013) göre tarama yönteminin temelinde "yaşanmış ve bitmiş veya halen yaşanmakta olan durumların mevcut haliyle yani herhangi bir değişikliğe neden olmadan betimlenmeye çalışılması" bulunmaktadır.

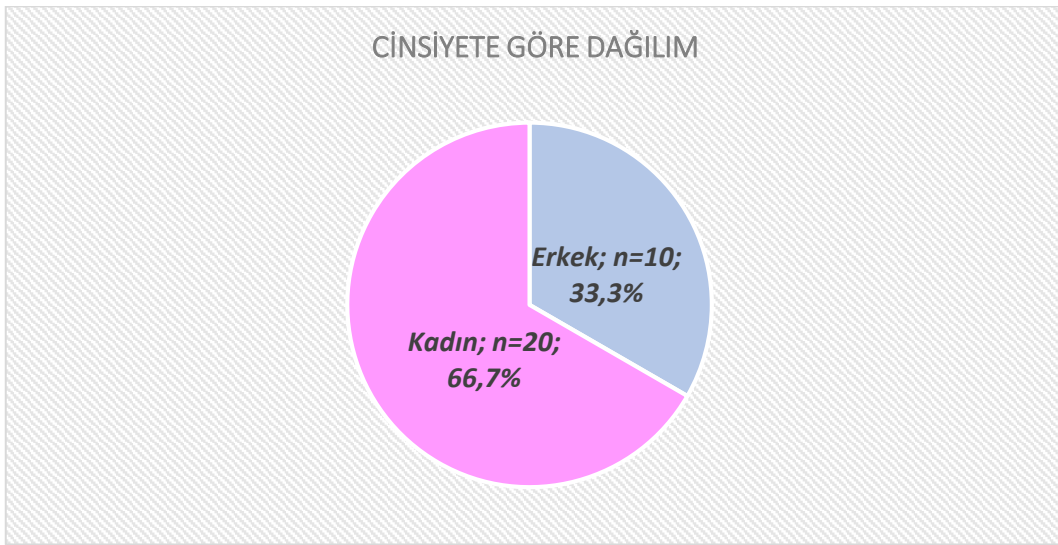
3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Tokat il merkezindeki ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Tokat il merkezinde toplam 48 ortaokul bulunmaktadır. Bunlardan 8'i İmam-Hatip Ortaokulu'dur ve bunlarda müzik dersi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kalan 40 okul araştırmamızın evreni içerisinde yer almıştır.

Çalışmanın örneklemini ise evren içerisinde "basit rastgele (seçkisiz) örnekleme" yöntemi kullanılarak ulaşılan 30 ortaokuldaki toplam 30 müzik öğretmeni oluşturmuştur. Basit rastgele (seçkisiz) örnekleme; evrenin tamamı içerisinde örnekleme alınan birimlerin seçiminin tamamen rastgele biçimde yapıldığı, dolayısıyla her birimin

örneklem içerisinde yer alma olasılığının birbirine eşit olduğu örnekleme biçimidir (Tuna, 2016: 14). Toplam 40 okuldan bazılarında müzik öğretmeni ataması yapılmadığı ve bazı öğretmenler araştırmaya katılmak istemedikleri için katılımcı öğretmen sayısı 30 olmuştur. Ancak evrenin %75'ine ulaşılmış ve bu oran araştırma için yeterli kabul edilmiştir.

Araştırmaya 10'u erkek (%33,3) ve 20'si kadın (%66,7) olmak üzere toplam 30 müzik öğretmeni katılmıştır. Şekil 3.1'de katılımcıların cinsiyete göre dağılımı gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yıllarına ilişkin istatistikler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yıllarına ilişkin istatistikler

	Min.-Maks.	Ort.±Ss.
Yaş	28-44	33,03±4,61
Mesleki Kıdem Yılı	1-19	7,03±4,57

Tablo 3.1'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler 28-44 yaş arasında yer almaktadırlar. Ortalama yaş 33,03±4,61'dir. Kıdem yıllarına göre ise araştırmaya katılan öğretmenler 1-19 yıl arası kıdeme sahiptirler. Ortalama kıdem yılı 7,03±4,57'dir.

Ayrıca, katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yılları gruplandırılmıştır. Buna göre gruplar ve bu gruplarda yer alan katılımcılara ilişkin frekans ve yüzdeler Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların yaş ve mesleki kıdem yılı gruplarına göre dağılımı

Değişken	Grup	n	%
Yaş Grubu	30 yaş ve altı	13	43,3
	31-35 yaş	9	30,0
	36-39 yaş	6	20,0
	40 yaş ve üzeri	2	6,7
Mesleki Kıdem Yılı Grubu	1-5 Yıl	13	43,3
	6-10 Yıl	9	30,0
	11-15 Yıl	6	20,0
	16-20 Yıl	2	6,7
Toplam		30	100,0

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere katılımcıların %43,3’ü (n=13) 30 yaş ve altında, %30’u (n=9) 31-35 yaş arasında, %20’si (n=6) 36-39 yaş arasında ve %6,7’si (n=2) 40 yaş ve üzerinde yer almaktadır. Bunun yanında katılımcıların %43,3’ü (n=13) 1-5 yıl arası, %30’u (n=9) 6-10 yıl arası, %20’si (n=6) 11-15 yıl arası ve %6,7’si (n=2) 16-20 yıl arası kıdeme sahiptir.

Bu bölümde son olarak katılımcıların mezun oldukları okul türleri incelendiğinde öğretmenlerin tamamının (n=22) eğitim fakültesi mezunu oldukları görülmüştür. Güzel Sanatlar Fakültesi veya konservatuvar mezunu herhangi bir öğretmen bulunmamaktadır.

3.3. Verileri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, iki bölümde toplam 26 sorudan oluşan Müzik Dersi Müfredatı Değerlendirme Anketi (MDMDA) ile toplanmıştır (Ek-1). Anketin ilk bölümünde cinsiyet, yaş, mezun olunan okul türü ve mesleki kıdem yılını öğrenmeye yönelik 4 soru yer almıştır.

İkinci bölümde ise katılımcıların müzik öğretimi ve yeterlilikleri bağlamında ortaokul müzik müfredatı ile ilgili değerlendirmelerini tespit etmeye yönelik toplam 22 kanı yer almıştır. Buradaki kanılar araştırmacı tarafından literatüre dayalı olarak ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Geçerlik ve güvenilirliği artırma amaçlı olarak kanıların 11'i olumlu, 11'i ise (1, 2, 6, 7, 9, 13, 16, 17, 20, 21 ve 22. maddeler) olumsuz anlam taşımaktadır. Olumsuz anlam taşıyan (ters cevaplı) maddeler analiz sırasında ters çevrilerek (1→7, 7→1 şeklinde) puanlanmıştır.

Katılımcılar ölçek maddelerine “1=hiç katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kısmen katılmıyorum, 4=kararsızım, 5=kısmen katılıyorum, 6=katılıyorum, 7=tamamen katılıyorum” cevaplarından oluşan 7'li Likert tipi ölçek ile cevap vermiştir. Dolayısıyla ölçekten alınabilecek toplam puan 22-154 arasında değişmekte ve toplam puan arttıkça müfredat ile ilgili olumlu değerlendirme artış göstermektedir.

Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik şartlarını sağlayıp sağlamadığının tespitine yönelik olarak temel bileşenler (principal components) ve eğik döndürme (direct oblimin) yöntemleri kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Cronbach Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır. Sonuç olarak anketin geçerlik oranı %83,01 ve güvenilirlik katsayısı 0,843 olarak bulunmuştur. Buna göre geçerlik %50'den fazla ve güvenilirlik 0,70'ten büyük olduğu için kullanılan anket geçerlik ve güvenilirlik şartlarını sağlamıştır (Büyüköztürk 2011, 168-171).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin analizinde Sosyal Bilimciler için İstatistik Programı (SPSS 25.0) kullanılarak nicel analiz yöntemi kullanılmıştır. Nicel analizler, “önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak amacıyla verilerin toplanmasını, bunların bir istatistik haline getirilmesini ve bunları inceleyerek bulguların ortaya çıkarılmasını amaçlayan analizler” olarak tanımlanmaktadır (Dawson 2015, 19). Bu kapsamda ortalama, standart sapma, ortanca (medyan) ve mod gibi tanımlayıcı istatistik ölçüleri ile ilişkisiz örneklem t-testi ve varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Student t-testi ve ANOVA gibi parametrik testlerin kullanılmış olmasının nedeni genel değerlendirme puanının çarpıklık ve basıklık değerlerinin incelenmesi sonucunda verilerin normal dağılıma sahip olduğunun belirlenmesidir (çarpıklık=1,126; basıklık=0,877). Çünkü bu değerler $\pm 1,50$ aralığında yer almıştır ve Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin $\pm 1,50$ aralığında olması normal dağılım olduğu şeklinde yorumlanmalıdır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Müfredat İle İlgili Değerlendirmelere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine yöneltilen toplam 22 maddelik ölçeğin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan genel bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

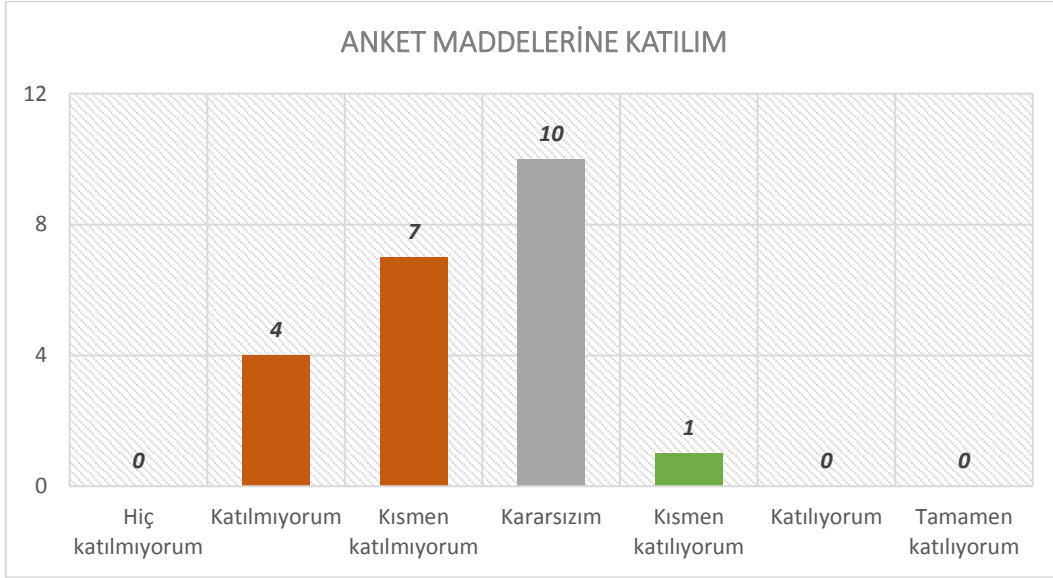
Tablo 4.1. Müfredat ile ilgili genel değerlendirme puanı

	Min.-Maks.	Ort.±Ss.	%*
Genel Değerlendirme Puanı	53-119	74,57±17,97	39,8

* Ölçekten alınabilecek en yüksek puana oranlanarak hesaplanmıştır.

Buna göre, katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar 53 ile 119 arasında değişmiştir. Ölçekten alınan puan ortalaması 74,57±17,97 olmuştur. Tespit edilen bu ortalamanın ölçekten alınabilecek en yüksek puana oranlanması sonucunda öğretmenlerin müfredat ile ilgili olarak %39,8 oranında olumlu değerlendirmeye sahip oldukları görülmüştür.

Ayrıca öğretmenler, 22 maddeden 1'ine “kısmen katılıyorum”, 10'una “kararsızım”, 7'sine “kısmen katılmıyorum” ve 4'üne “katılmıyorum” cevabı vermişlerdir. Öğretmenlerin “hiç katılmıyorum”, “katılıyorum” veya “tamamen katılıyorum” cevabı verdikleri herhangi bir madde ise olmamıştır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Anket maddelerine katılımın cevap seçeneklerine göre dağılımı

Anket maddelerine ilişkin katılım ortalamaları ve bunlara karşılık gelen katılım düzeyleri Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Anket maddelerine katılım ortalama ve düzeyleri

Konu	n	Ort.	Ss.	Katılım Düzeyi
Ders kitabı şarkıları hem okuma hem de çalma yönünden anlaşılabilir ve kulakta kalıcıdır.	30	4,87	1,43	Kısmen katılıyorum
Müfredat evrensel, güncel ve popüler müzik anlatımına yer vermektedir.	30	4,40	1,33	Kararsızım
Belirli gün ve haftalar için şarkı seçimleri anlamlıdır.	30	4,23	1,50	Kararsızım
Şarkı seçimleri öğrencilerin genellikle duygusal gelişimlerini desteklemektedir.	30	4,10	1,49	Kararsızım
Müfredata göre konular doğru gün ve haftalara yayılmıştır.	30	4,07	2,00	Kararsızım
Müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkılar öğrenci seviyesine uygundur.	30	4,03	1,43	Kararsızım
Müfredatın öngördüğü ders kitabı, öğretme ve öğrenme yöntemleri bakımından herhangi bir başarısızlığa yönelik farklı yöntem çeşitliliği göstermektedir.	30	3,97	1,96	Kararsızım

Müfredat, gerekli müzik bilgi birikimini temelde sağlamaktadır.	30	3,93	2,07	Kararsızım
Müfredat, müzik öğretimi yanı sıra müziği zevkli hale dönüştürme konusunda başarılıdır.	30	3,83	1,51	Kararsızım
Okul araç gereçleri müfredat programıyla uygunluk göstermektedir.	30	3,60	2,25	Kararsızım
Müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkılar sınıf düzeyine uygundur.	30	3,60	1,45	Kararsızım

Tablo 4.2. *Devamı*. Anket maddelerine katılım ortalama ve düzeyleri

Kanı	n	Ort.	Ss.	Katılım Düzeyi
Müfredat sırasına göre öğrenilen bilgi pratiğe dönüştürülmeye uygundur.	30	3,37	1,69	Kısmen katılmıyorum
Müfredat bilgileri, müzik öğretimi ve öğrenimi bakımından uzun yıllar kalıcı ve unutulmayan bilgi olarak öğrenci hafızasında kalmaktadır.	30	3,17	1,44	Kısmen katılmıyorum
Müfredat, materyal oluşturmaya yönelik fikir ve çeşitlilik sunmaktadır.	30	3,07	1,57	Kısmen katılmıyorum
Ders işleyiş şeklim müfredata uygundur.	30	3,03	2,13	Kısmen katılmıyorum
Ünite konuları kolaydan zora doğru ilerlemektedir.	30	2,77	1,89	Kısmen katılmıyorum
Müzik dersinin işleyiş bakımından müfredata göre yürütülmesi beni daha verimli kılmaktadır.	30	2,70	1,95	Kısmen katılmıyorum
Ders kitapları, makam öğretimi konusunda doğru sıralama sunmaktadır.	30	2,57	1,52	Kısmen katılmıyorum
Teorik bilgi anlatımı, uygulama saatini aşmamaktadır.	30	2,40	1,38	Katılmıyorum
Müfredat içeriği, ders saatine uygundur.	30	2,37	1,43	Katılmıyorum
Müfredat içeriği kanon ve çok sesli şarkı öğretimi için yeterli bilgi ve süre sunmaktadır.	30	2,33	1,77	Katılmıyorum
Müfredat, her yıl kendini tekrar etmemektedir.	30	2,17	1,60	Katılmıyorum
Toplam	30	3,39	1,67	Kararsızım

Tablo 4.2’de görüldüğü üzere müzik öğretmenlerinin “kısmen” düzeyinde olmak üzere ölçekte katıldıkları tek madde “*ders kitabı şarkıları hem okuma hem de çalma yönünden anlaşılabilir ve kulakta kalıcıdır*” kanısı olmuştur.

Öğretmenler; müfredatın evrensel, güncel ve popüler müzik anlatımına yer verdiği, belirli gün ve haftalar için şarkı seçimlerinin anlamlı olduğu, şarkı seçimlerinin öğrencilerin genellikle duygusal gelişimlerini desteklediği, müfredata göre konuların doğru gün ve haftalara yayıldığı, müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkıların öğrenci seviyesine uygun olduğu, müfredatın öngördüğü ders kitabının, öğretme ve öğrenme yöntemleri bakımından herhangi bir başarısızlığa yönelik farklı yöntem çeşitliliği gösterdiği, müfredatın gerekli müzik bilgi birikimini temelde sağladığı ve müzik öğretimi yanı sıra müziği zevkli hale dönüştürme konusunda başarılı olduğu, okul araç gereçlerinin müfredat programıyla uygunluk gösterdiği ve müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkıların sınıf düzeyine uygun olduğu ile ilgili kanılarda “kararsız” kalmışlardır.

Ayrıca öğretmenler müfredat sırasına göre öğrenilen bilgilerin pratiğe dönüştürülmeye uygunluğu, müfredat bilgilerinin, müzik öğretimi ve öğrenimi bakımından uzun yıllar kalıcı ve unutulmayan bilgi olarak öğrenci hafızasında kaldığı, müfredatın, materyal oluşturmaya yönelik fikir ve çeşitlilik sunduğu, ders işleyiş şeklinin müfredata uygun olduğu, ünite konularının kolaydan zora doğru ilerlediği, müzik dersinin işleyiş bakımından müfredata göre yürütülmesinin kendilerini daha verimli kıldığı ve ders kitaplarının, makam öğretimi konusunda doğru sıralama sunduğu ile ilgili kanılara “kısmen katılmadıklarını” belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin “katılmadıklarını” belirttikleri kanılar ise teorik bilgi anlatımının uygulama saatini aşmadığı, müfredat içeriğinin ders saatine uygun olduğu, müfredat içeriğinin kanon ve çok sesli şarkı öğretimi için yeterli bilgi ve süre sunduğu ve müfredatın her yıl kendini tekrar etmediği ile ilgili kanılar olmuştur.

4.2. Değerlendirmelerin Cinsiyet, Yaş ve Mesleki Kıdeme Göre İncelenmesi

Bu bölümde araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müfredat ile ilgili değerlendirmelerinin cinsiyet, yaş ve mesleki kıdeme göre incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular verilmiştir.

4.2.1. Cinsiyet

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müfredat ile ilgili değerlendirmelerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ilişkisiz örneklem t-testi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Cinsiyete göre t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	Ort. Arası Fark	t	Sd	P
Genel Değerlendirme Puanı	Erkek	10	81,60	13,24	10,55	1,553	28	0,132
	Kadın	20	71,05	19,25				

* Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Buna göre, müzik müfredatı ile ilgili olarak erkeklerin genel değerlendirme puanı 81,60; kadınların genel değerlendirme puanı 71,05 olarak tespit edilmiştir. Erkekler için puanın kadınlardan 10,55 puan daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak yapılan ilişkisiz örneklem t-testi sonucunda aradaki bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t=1,553$; $p=0,132 > 0,05$). Yani erkek ve kadın öğretmenlerin müfredat ile ilgili değerlendirmeleri birbirinden anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Erkek ve kadınlar müfredat ile ilgili olarak benzer değerlendirmelere ve görüşlere sahiptirler.

4.2.2. Yaş

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müfredat ile ilgili değerlendirmelerinin yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Yaşa göre ANOVA sonuçları

Yaş Grubu	N	Ort.	Ss.	Gruplar Arası Kareler Top.	Gruplar İçi Kareler Top.	Sd (Top.)	F	P
-----------	---	------	-----	----------------------------	--------------------------	-----------	---	---

Genel Değ. Puanı	30 yaş ve altı	13	74,46	21,65	889,91	8471,45	29	0,910	0,450
	31-35 yaş	9	81,44	13,82					
	36-39 yaş	6	67,50	16,16					
	40 yaş ve üzeri	2	65,50	3,54					

* Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Buna göre, en yüksek ortalamaya 81,44 puan ile 31-35 yaş grubundaki öğretmenlerin sahip olduğu görülmüştür. Bu grubu sırasıyla 30 yaş ve altı (ort.=74,46), 36-39 yaş (ort.=67,50), 40 yaş ve üzeri (ort.=65,50) grupları izlemiştir.

Ancak yapılan ANOVA testi sonucunda öğretmenlerin müzik müfredatı ile ilgili değerlendirmeleri yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F=0,910$; $p=0,450 > 0,05$). Yani yaş öğretmenlerin müfredat ile ilgili görüş ve değerlendirmelerini farklılaştıran bir etken değildir. Genç ya da ileri yaşlardaki öğretmenler müfredat ile ilgili olarak aynı görüştedirler.

4.2.3. Mesleki Kıdem

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müfredat ile ilgili değerlendirmelerinin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Mesleki kıdeme göre ANOVA sonuçları

Mesleki Kıdem	N	Ort.	Ss.	Gruplar Arası Kareler Top.	Gruplar İçi Kareler Top.	Sd (Top.)	F	P	
1-5 Yıl	13	79,31	23,07						
Genel Değ. Puanı	6-10 Yıl	9	69,11	11,68	729,71	8631,66	29	0,733	0,542
	11-15 Yıl	6	75,50	15,12					

16-20 Yıl	2	65,50	3,54
--------------	---	-------	------

---

* Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Buna göre, en yüksek ortalamaya 79,31 puan ile 1-5 yıl grubundaki öğretmenlerin sahip olduğu görülmüştür. Bu grubu sırasıyla 11-15 yıl (ort.=75,50), 6-10 yıl (ort.=69,11), 16-20 yıl (ort.=65,50) grupları izlemiştir. Ancak yapılan ANOVA testi sonucunda öğretmenlerin müzik müfredatı ile ilgili değerlendirmeleri kıdem yılına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($F=0,733$; $p=0,542 > 0,05$). Yani mesleki kıdem yılı öğretmenlerin müfredat ile ilgili görüş ve değerlendirmelerini farklılaştıran bir etken değildir. Kıdem yıllarının başında veya ilerleyen yıllarında olan öğretmenler müfredat ile ilgili olarak aynı görüştedirler.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, bunlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik müfredatı hakkında, müzik öğretimi ve yeterlilikleri bağlamında öğretmen görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmaya Tokat il merkezindeki ortaokullarda görev yapmakta olan toplam 30 müzik öğretmeni katılmıştır. 10'u erkek, 20'si kadın olan öğretmenlerin yaşları 28 ila 44 arasında, kıdem yılları ise 1 ila 19 arasında değişmiştir. Ortalama olarak ise katılımcıların yaş ortalaması 33, kıdem yılı ortalaması 7'dir.

Dolayısıyla yaş ve kıdem yılı bakımından geniş bir aralığın temsilinin sağlandığı ancak ortalama olarak katılımcıların genç ve kariyerlerinin ilk yıllarında bulunan öğretmenler olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim katılımcıların %43'ü 30 yaş altında bulunan ve 1-5 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlerdir. Ayrıca öğretmenlerin tamamı eğitim fakültesi mezunudur. Katılımcılar arasında Güzel Sanatlar Fakültesi veya Konservatuvar mezunu herhangi bir öğretmen yer almamıştır.

Yukarıda genel olarak özelliklerine değinilen örneklem grubu üzerinde yürütülen araştırmamız sonucunda ulaşılan sonuçları aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür. Öncelikle ortaokul müzik öğretmenlerinin, müzik öğretimi ve yeterlilikleri bağlamında ortaokul müzik müfredatını olumlu olarak değerlendirme oranları %40'tır. Yani yapılan değerlendirmeler sonucunda müfredat ile ilgili beğeni oranı genel olarak %40 düzeyinde kalmıştır.

Elde edilen bu bulgu Cesur (2012), Bağrıaçık (2013) ve Yıldırım'ın (2013) yapmış oldukları araştırmaları desteklemiştir. Cesur (2012) ortaöğretim müzik dersinin işlevselliği açısından müfredatın yeterince etkili olmadığını ve pratiğe dönük müziksel etkinliklerle zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bağrıaçık'ın (2013) 9. sınıf müfredatının amaçlarına ulaşma düzeyini araştırdığı çalışmada öğretmenler müfredatın amaca ulaşma düzeyini “kısmen” olarak değerlendirmişlerdir. Yıldırım (2013) da 7. sınıf düzeyinde yaptığı benzer çalışmada müfredat kaynaklı problemlere değinmiştir.

Müzik öğretmenlerin kendilerine yöneltilen değerlendirmeler arasında katıldıkları tek kanı ders kitabında yer alan şarkıların hem okuma hem de çalma yönünden anlaşılabilir ve kalıcı olduğudur. Ancak bu kanıya katılım da “kısmen” düzeyinde kalmıştır.

Müfredat ile ilgili olarak öğretmenler; müfredatın evrensel, güncel ve popüler müzik anlatımına yer vermekte olduğu, gerekli müzik bilgi birikimini temelde sağladığı, müzik öğretiminin yanı sıra müziği zevkli hale dönüştürme konusunda başarılı olduğu ve konuların doğru gün ve haftalara yayıldığı konularında kararsız kalmışlardır.

Şarkıların seçimi ile ilgili olarak; müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkıların sınıf düzeyine ve öğrenci seviyesine uygun olduğu, şarkı seçimlerinin öğrencilerin genellikle duygusal gelişimlerini desteklemekte olduğu ve belirli gün ve haftalar için şarkı seçimlerinin doğru bir biçimde yapıldığı konularında da katılımcılar kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Ulaşılan bu sonuçlar Güçlü (2009) ve Sarı'nın (2014) yapmış oldukları çalışmalardan az da olsa farklılaşmıştır. Bu çalışmaların her ikisinde de müfredatta yer alan şarkıların yaş düzeyi ve özelliklerine uygun olmadıkları belirtilmiştir. Bu yönüyle araştırmamızın sonuçları daha olumlu bir yaklaşıma sahip olmasından dolayı farklılık göstermiştir.

Katılımcıların yine kararsız kaldıkları hususlar; ders kitabının öğretme ve öğrenme yöntemleri bakımından herhangi bir başarısızlığa yönelik farklı yöntem çeşitliliği gösterdiği ve okul araç gereçlerinin müfredat programıyla uygunluk göstermekte olduğudur.

Ayrıca müzik öğretmenleri bazı kanılara “kısmen katılmadıklarını” belirtmişlerdir. Buna göre; verilen bilgilerin müzik öğretimi ve öğrenimi bakımından uzun yıllar kalıcı ve unutulmayan bilgi olarak öğrenci hafızasında kalıcı özellik gösterdiği, materyal oluşturmaya yönelik fikir ve çeşitlilik sunduğu, kolaydan zora doğru ilerlediği, sıralamasının öğrenilen bilginin pratiğe dönüştürülmesine uygun olduğu, öğretmeni verimli kılacak özellikte olduğu ve makam öğretimi konusunda doğru sıralama sunduğu ile ilgili kanılara katılımcı öğretmenler “kısmen katılmadıklarını” ifade etmişlerdir. Bunlara bağlı olarak da ders işleyiş şekillerinin müfredata kısmen uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Son olarak öğretmenlerin “katılmadıkları” bazı kanılar olduğu tespit edilmiştir. Bu kanılar incelendiğinde öğretmenlerin; müfredat içeriğinin ders saatine uygun olmadığını, teorik bilgi anlatımının uygulama saatini aştığını, kanon ve çok sesli şarkı öğretimi için yeterli bilgi ve süre sunmadığını ve müfredatın kendini tekrar ettiğini düşündükleri görülmüştür. Ders saatlerinin azlığı ve okullardaki altyapının eksik oluşu Cesur (2012), Bağrıaçık (2013), Yıldırım (2013), Sarı (2014) ve Yaman Akkuzu (2016) tarafından farklı zamanlarda ve illerde yapılan çalışmaların da ortak sonucudur. Dolayısıyla çalışmamız bu bulguları desteklemiştir.

Öğretmenlerin müfredat ile ilgili değerlendirmelerinin demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak cinsiyet, yaş ve mesleki kıdemin anlamlı bir farklılığa neden olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bu sonuç Bağrıaçık’ın (2013) 9. sınıf müzik öğretim programını öğretmen görüşleri ile değerlendirdiği çalışma ile tamamen paralellik göstermiştir. Ayrıca Güçlü’nün (2009) yapmış olduğu araştırmada da mesleki kıdemin anlamlı farklılık meydana getirmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erkeklerin, 35 yaş altında yer alan ve 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin değerlendirmeleri diğer öğretmenlere göre daha olumludur. Ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Sonuç olarak yaptığımız araştırma sonucunda ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı ortaokul müzik müfredatı hakkındaki görüşlerinin beklenen düzeyde olumlu olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler müfredatın

özellikle sunduğu bilgilerin çeşitliliğini, pratiğe ve dolayısıyla kalıcılığa dönük olma durumunu, sıralamasını ve uygulama için öngördüğü süreleri yeterli bulmamaktadır.

5.2. Öneriler

Çalışmamız sonucunda ulaşılan sonuçlara bağlı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Ortaokul müzik müfredatının özellikle kapsadığı konular, pratiğe ve kalıcılığa dönük olma durumu, konuların veriliş sırası ve öngörülen süreler bakımından tekrar değerlendirilmesi yerinde olacaktır.
- Bunların yanında müfredatın; evrensel, güncel ve popüler konulara yer vermesi ve müziği daha zevkli bir hale dönüştürmesi açısından geliştirilmesi üzerinde durulmalıdır.
- Ayrıca, ders kitaplarının öğretim ve öğrenme yöntemleri bakımından daha çeşitli hale getirilmesi, okul araç ve gereçlerinin müfredata daha uygun olacak biçimde zenginleştirilmesi ve ders kitaplarındaki şarkıların sınıf düzeyine ve öğrenci seviyesine daha uygun hale getirilmesi için çalışmalar yürütülmelidir.
- Benzer çalışmaların farklı illerde yapılması ve bu çalışmalarda tespit edilen problemlerin nitel araştırma yöntemleri kullanılarak incelenmesi faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ak, A. Ş. (2006). *Avrupa ve Türk İslam medeniyetinde müzikle tedavi, tarihi gelişimi ve uygulamaları*. İstanbul: Ötüken Yayıncılık
- Akdoğu, O. (1995). Müziksel Yozlaşmanın Türk Toplumuna Etkileri. *Orkestra*, 1(264), 32-48.
- Arı, R., Üre, Ö., Yılmaz, H. (2005). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Konya: Mikro Basım Yayım.
- Bacanlı, H. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bağrıaçık, B. (2013). *Orta öğretim 9. sınıf müzik dersi öğretim programının amaçlarına ulaşma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri: Konya ili örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bakırcıoğlu, R. (2000). *İlk, orta ve yüksek öğretimde psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Biber Öz, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XIV(1), 101-106.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dawson, C. (2015). *Araştırma yöntemlerine giriş*. A. Arı (çev.). Konya: Eğitim Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erdamar, G. K., & Gündüz, Y. (2015). The development of music education in Turkey since the early republican period. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*. 5(10), 17-34.
- Fink, Gerhard. (2005). *Antik mitolojide kim kimdir*. İzmir: İlyas Yayınları.
- Gerrig, R. J, Zimbardo, P. G. (2012). *Psikoloji ve yaşam*. Ankara: Nobel.

- Giray, H.S. (2008). *Çağlar boyu müzikle tedavi ve uygulandığı hastalıklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Güçlü, N. (2009). *Müzik öğretmenlerinin çocuk şarkılarına yönelik görüşlerinin, ilköğretim 6. sınıf müzik öğretim programı kapsamında değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlyasoğlu, E. (2001). *Zaman İçinde müzik başlangıçtan günümüze örneklerle batı müziğinin evrimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karahan, S. (2006). *Tarihsel süreç içerisinde Türklerde müzikle terapi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaygısız, N. (2001). Enderun'dan konservatuara Türk Musikisi eğitiminde dönüm noktaları. Müzikoloji Derneği Sempozyum Bildirileri. Müzikoloji Yayını: İstanbul.
- Kolukırık, K. (2016). Osmanlı Devleti'nin İlk Resmî Konservatuarı Olan Dârülelhân'da Eğitim ve Öğretim Faaliyetlerinin İncelenmesi. *Uluslar arası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi*. 1(6), 52-66.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Müzik Dersi Öğretim Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=357> adresinden 18 Ekim 2018'de alınmıştır.
- Mimaroğlu, İ. (1995). *Müzik tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları:
- Öz, N. B (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XIV(1). 101-106.
- Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık:
- Sarı, A. (2014). *Ortaokul müzik öğretmenlerinin müzik dersine ilişkin görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Say, A. (2001). *Müziğin kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sedat, Y. (2002). Örtük program. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 27(126), 31-37.

- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Tanrıkorur, Ç. (2005). *Osmanlı dönemi Türk mûsikîsi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Tuna, F. (2016). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Akademi
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uslu, M. (2007). *Türkiye’de müzik eğitimi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Ünver, Z. (2010). *Çoksesli müziğin cumhuriyet devrimleri içindeki yeri ve işlevi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaman Akkuzu, D. (2016). *Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum ili örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, M. (2013). *Ortaokul 7. sınıf müzik eğitim programının bilişsel alan kazanımlarına ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, H., Sünbül, A. M. (2003). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Yüksel, S. (2002). Örtük program. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 27(126). 31-37.

EKLER

Ek 1. Araştırmada Kullanılan Anket

Değerli katılımcılar, Milli Eğitim Bakanlığı müzik dersi müfredatı konusunda bir araştırma yürütmekteyim.

Sizlerin bu araştırma kapsamında vereceğiniz içten yanıtlar, araştırma açısından son derece önemlidir. Kişisel bilgilerinize ihtiyaç duyulmamaktadır. Lütfen size uygun olan tanımlama için maddelerin karşısındaki sayılara X işareti koyunuz ve boş madde bırakmayınız. Katkularınızdan dolayı teşekkür ederim.

Cinsiyetiniz: Erkek ( ) Kadın ( )

Yaşınız: _____

Mesleki Kıdem Yılı: _____

Mezun Olunan Okul Türü: ( ) Eğitim Fakültesi ( ) Güzel Sanatlar Fakültesi ( ) Konservatuvar

Madde No	Aşağıda yer alan ölçekte her bir madde için katılım derecenizi, maddenin karşısına (X) işaretleyerek belirtiniz.	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Müfredat içeriği, ders saatine uygun değildir.							
2	Teorik bilgi anlatımı, uygulama saatini aşmaktadır.							
3	Ünite konuları kolaydan zora doğru ilerlemektedir.							
4	Müfredata göre konular doğru gün ve haftalara yayılmıştır.							
5	Müfredat evrensel, güncel ve popüler müzik anlatımına yer vermektedir.							
6	Ders kitapları, makam öğretimi konusunda yanlış sıralama sunmaktadır.							
7	Müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkılar sınıf düzeyine uygun değildir.							
8	Müfredatın öngördüğü ders kitaplarındaki şarkılar öğrenci seviyesine uygundur.							
9	Belirli gün ve haftalar için şarkı seçimleri anlamlı değildir.							
10	Ders kitabı şarkıları hem okuma hem de çalma yönünden anlaşılabilir ve kulakta kalıcıdır.							
11	Şarkı seçimleri öğrencilerin genellikle duygusal gelişimlerini desteklemektedir.							
12	Müfredat içeriği kanon ve çok sesli şarkı öğretimi için yeterli bilgi ve süre sunmaktadır.							
13	Müfredat sırasına göre öğrenilen bilgi pratiğe dönüştürülmeye uygun değildir.							
14	Müfredatın öngördüğü ders kitabı, öğretme ve öğrenme yöntemleri bakımından herhangi bir başarısızlığa yönelik farklı yöntem çeşitliliği göstermektedir.							
15	Müfredat, materyal oluşturmaya yönelik fikir ve çeşitlilik sunmaktadır.							
16	Okul araç gereçleri müfredat programıyla uygunluk göstermemektedir.							
17	Müfredat, gerekli müzik bilgi birikimini temelde sağlamamaktadır.							
18	Müfredat, müzik öğretimi yanı sıra müziği zevkli hale dönüştürme konusunda başarılıdır.							
19	Müfredat bilgileri, müzik öğretimi ve öğrenimi bakımından uzun yıllar kalıcı ve unutulmayan bilgi olarak öğrenci hafızasında kalmaktadır.							
20	Müfredat, her yıl kendini tekrar etmektedir.							
21	Ders işleyiş şeklim müfredata uygun değildir.							
22	Müzik dersinin işleyiş bakımından müfredatın dışında yürütülmesi beni daha verimli kılmaktadır.							

Ek 2. Araştırma İzni

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.14086400
Konu : Araştırma İzni

13.12.2016

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
SIVAS

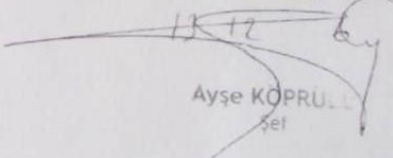
İlgi : 13/07/2016 tarih ve 30182376-044-E.00000024299 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Üniversitenizin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Kübra GÖKSÜĞÜR'e ait araştırma izni Müdürlüğümüz İnceleme Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış olup, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, uygulamanın okullarımızdaki durum hakkında bilgi sahibi olmak ve veri tabanı oluşturmak açısından tez sonucunun müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek : Valilik Onayı (1 Sayfa)

Ayşe KÖPRÜLÜ
Şef

GOP Binası 60100 Tokat Merkez
Elektronik Ağrınoy.uzh.gov.tr
e-posta: icerisigil@icerisigil.meb.gov.tr

Ayrıca İlgili Öğr. Adnan YÜCEL
Tel: 0336(214) 10.17.358
Faks: 0336(214) 11.86

Bu evrak güvenli elektronik imza ile uzaktan imzalıdır. http://evraksigili.meb.gov.tr adresinden 514b-777e-3e55-80b2-c832 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.14029612
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

13/12/2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi
b) 09/10/2014 tarihli ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun .../12/2016 tarihli tutanağı.

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Kubra GÖKSÜGÜR Tokat Merkez ekli listede belirtilen ortaokul Müzik öğretmenlerine yönelik hazırlanmış olduğu "Millî Eğitim Bakanlığı Müzik Müfredatının Müzik Öğretimi Yeterlilikleri Bağlamında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" ile ilgili ölçek uygulaması konusunda hazırlanmış olduğu bilimsel amaçlı anket çalışmasını uygulamak istemektedir.

Söz konusu bilimsel amaçlı çalışmanın Tokat Merkez ekli listede isimleri belirtilen ortaokul Müzik öğretmenlerine uygulama yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir. Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
13/12/2016

Mehmet Suphi KÜSBECİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:
1-Tutanak
2-Anket
3-Talep Formu
4-Dilekçe
5-Cumhuriyet Üniv.Rektörlüğü yazısı

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
T.C. Tokat Valiliği
T.C. Tokat İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Yazı No: 27001677-44-E.14029612
Tarih: 13/12/2016
E-Posta: 27001677@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden: 919f-34a1-3dd9-83ec-0b89 koda ile

Ek 3. Araştırma Evrenini Oluşturan Okullar

- TOKAT - MERKEZ - 100.Yıl Zeki-Sıtkı-Lütfü Akbay Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - 18 Mart Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - 26 Haziran Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Atatürk Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Çamağzı Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Çerçi Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Gaziosmanpaşa Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Karşıyaka Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Kemalpaşa Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Mehmet Akif Ersoy Görme Engelliler Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Őehit İbrahim Doğan Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Gökdere Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Büyükyıldız Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Akbelen Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Yeşilbağ Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Őehit Jandarma Teğmen Hubeyb Turan Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Gözova Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Çat Őehit Üsteğmen Ragıp Yılmaz Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Küçükbağlar Ahmet Dursun Çalışkan Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Halil Rıfat Paşa Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Vakıfbank Namık Kemal Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Ortaören Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Kızılköy Ata Yavalar Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Güryıldız Őehitler Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Yağmurlu Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - 15 Temmuz Őehit Birol Yavuz Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Keşlik Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Bozatalan Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Kervansaray Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - TOKİ Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Ulaş Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Akın Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Kızık Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Semerci Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Ali Tepe Topçubağı Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Emirseyit Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Ormanbeyli Ortaokulu
TOKAT - MERKEZ - Yavuz Selim Özel Eğitim Ortaokulu

TOKAT - MERKEZ - Gülbahar Hatun Ortaokulu

Ek 4. Beşinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 5. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.5.A.1. İstiklâl Marşı'nı anlamına uygun söylemeye özen gösterir.

Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı prozodî kurallarına (tonlama, vurgulama, zamanlama, duraklama vb.) uygun bir şekilde söylemeleri sağlanır.

Mü.5.A.2. Farklı ritmik yapıdaki ezgileri seslendirir.

5/8'lik, 7/8'lik ve 9/8'lik aksak ölçüler/usuller kulaktan öğretme yöntemi ile verilmelidir.

Mü.5.A.3. Belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılır.

a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.

b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

c) Drama, müzikli oyun, kukla, Hacivat-Karagöz vb. halk oyunlarıyla yardımlaşma, iş birliği, çalışkanlık ve sabır değerleri kazandırılmalıdır.

Mü.5.A.4. Seslendirdiği müziklerde gürlük ve hız değişikliklerini uygular.

"Giderek yavaşlama" ve "giderek hızlanma" gibi hız değişiklikleri hissettirilmelidir.

Mü.5.A.5. Türk müziğinin makamsal yapısını fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin rast ve hüseyni makamlarına yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik kanşık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

Mü.5.A.6. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin bireysel veya toplu olarak yaptıkları müzik çalışmalarını sergileyebilecekleri ortam oluşturulmalıdır.

MÜ. 5. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

Mü.5.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

a) Bu sınıf düzeyinde 3/4'lük ve 4/4'lük basit ölçüler ile birlik-ikilik nota ve birlik-ikilik sus değerleri verilmelidir.

b) Bu sınıf düzeyinde dizek üzerinde "re-la" aralığındaki notalar verilmelidir.

Mü.5.B.2. Öğrendiği seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt eder.

a) Bu sınıf düzeyinde birlik, ikilik, dördlük, sekizlik nota ve birlik, ikilik, dördlük, sekizlik sus değerleri dizek üzerinde uygulamalı olarak kavratılmaya çalışılır. Sesler arasındaki ilişkiler matematiksel oyunlar şeklinde kartlara yazılarak oyunlaştırılabilir.

b) Ritim kartlarından örnekler dağıtılır ve çalınan ritme ait olan kartı elinde bulunduran öğrenciden, kartın kendisinde olduğunu fark etmesi ve kartı havaya kaldırması istenir.

c) Sonraki aşamada ise öğrencilerden öğrendikleri sesler ve nota değerlerinden oluşan şarkıları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.

Mü.5.B.3. Öğrendiği seslerin incelik ve kalınlık özelliklerini ayırt eder.

"Re-la" aralığındaki seslerden oluşan bir şarkıda notaların incelik-kalınlık özelliklerini anlamalarına yönelik oyunlar oynatılabilir. Örneğin; "fa" sesi eksen olarak belirlenir ve bu sese göre daha ince olan "sol ve la" seslerini duyduklarında öğrencilerin ayağa kalkmaları, "fa" sesine göre daha kalın olan "re" ve "mi" seslerini duyduklarında ise oturmaları istenir.

Mü.5.B.4. Müzikteki ses yüksekliklerini dizek üzerinde gösterir.

Re-la aralığındaki notalar verilmelidir.

Mü.5.B.5. Müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.

a) Önce örnek bir şarkı veya türkü öğrenciler tarafından seslendirilir, sonra öğrenciler iki gruba ayrılır ve bu gruplara farklı çalgılar verilerek bölümlerin farklılıklarını çalgılarıyla belirlemeleri istenir.

b) Müzikler iki bölümlü şarkı formunda olmalıdır.

Mü.5.B.6. Müziklerde temel hız ve gürlük basamaklarını ayırt eder.

Orta hız ve orta gürlük kavramları verilmelidir.

Mü.5.B.7. Sesin oluşumunu açıklar.

a) Sesin oluşumunu titreşim, onu oluşturan etmenler (itme, çekme, vurma, üfleme vb.) ve içinde yayıldığı ortamlar açısından kavrar.

b) Öğrencilerden sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında neler yapıldığını araştırmaları istenir. Bu konuda bir mekânda yapılabilecek düzenlemelerle ilgili basit materyaller kullanarak modeller geliştirmeleri beklenir.

Mü. 5. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.5.C.1. Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini; yazılı, sözlü anlatım, resim, drama vb. yollarla veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir.

Mü.5.C.2. Kendi oluşturduğu ritim kalıbını seslendirir.

a) Öğrencilerin öğrendikleri ses ve sus değerlerini kullanarak oluşturdukları ritim kalıplarını dizek üzerinde yazarak seslendirmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir. Ritim denemeleri dizek üzerine yazılırken sol çizgisi kullanılmalıdır.

b) Ritim kalıpları yazılırken öğrenilen zaman belirteci, nota ve süre değerleri ile sınırlıdır.

c) Öğrenciler ezgileri ses, beden perküsyonu veya ritim çalgıları vasıtasıyla seslendirirler.

Mü.5.C.3. Müziklerdeki farklı bölümleri dansa dönüştürür.

Seçilecek müziklerde düzeye uygun iki bölümlü şarkı, türkü vb. formlara yer verilmelidir.

Mü.5.C.4. Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.

a) Oluşturulacak ritim kalıbı, öncelikle öğrenilen ölçü/usul ve nota değerleri ile sınırlı olmalıdır. Ancak uygulamada doğaçlama aşamasında ölçü/usul ve nota değerlerinde esneklik sağlanmalıdır.

b) Sonraki aşamada öğrenciler ritim denemelerini doğaçlama olarak yapmaları konusunda teşvik edilmelidir.

Mü.5.C.5. Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket eder.

Söz konusu ritmik yapı; 7/8 ve 9/8'lik aksak ölçüler ile sınırlandırılmalı ve bu usuller hissettirilerek verilmelidir.

Mü.5.C.6. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

a) Öğrencilerin kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü. 5. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.5.D.1. İstiklâl Marşı'nın tarihsel sürecini millî ve manevî değerlerle ilişkilendirir.

Mehmet Âkif Ersoy'un hayatından örneklerle vatan sevgisi, bayrak sevgisi gibi millî ve manevî değerlerin kazandırılmasına yönelik uygulamalar yaptırılabilir. Ayrıca İstiklâl Marşı'nın bestecisi Osman Zeki Üngör'ün hayatından bahsedilmelidir.

Mü.5.D.2. Bireysel müzik arşivini oluşturur.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi araçlarının (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.5.D.3. Farklı türdeki müzikleri dinleyerek beğeni ve müzik kültürünü geliştirir.

Öğrencilere özellikle yakın çevrelerinde ve bölgelerinde dinlenen geleneksel müziklerimize ilişkin örnekleri araştırmaları ve bunları dinlemelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.5.D.4. Atatürk'ün müziğe verdiği önemi araştırır.

Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Ek 5. Altıncı Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 6. A. DİNLEME - SÖYLEME

MÜ.6.A.1. İstiklâl Marşı'nı birlikte söyler.

- Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı nefes yerlerine uygun olarak söylemeleri sağlanır.
- Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı söylerken doğru tonlama ve vurgu yapmaları sağlanır.

MÜ.6.A.2. Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.

- Millî, dinî ve manevî günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.
- Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

MÜ.6.A.3. Öğrendiği notaları seslendirir.

Öğrencilere kalın do-ince do aralığındaki notaları algılamaya yönelik seslendirme çalışmaları öğretmenin çalgı eşliği desteği ile yaptırılmalıdır.

MÜ.6.A.4. Farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirir.

Müzikler kulaktan öğretilmiş basit, bileşik ve aksak ölçülerle sınırlı olmalıdır.

MÜ.6.A.5. Seslendirdiği müziklerde hız ve gürlük basamaklarını uygular.

- Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.
- Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.

MÜ.6.A.6. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin nihavent ve nikriz makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik kanşık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

MÜ.6.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

MÜ. 6. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

MÜ.6.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

- Kalın do-ince do aralığındaki notalar, uzatma bağı, hece bağı, tekrar işaretleri (röpriz, dolap), basit ölçü (3/8), bileşik ölçü (6/8) ve aksak ölçü (5/8) ile onaltılık nota ve onaltılık sus değeri verilmelidir.
- Değiştirici işaretler (diyez, bemol, natürel) verilmelidir.

MÜ.6.B.2. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.

Düzeye uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir.

Mü.6.B.3. Ergenlik dönemi ses değişim özelliklerini fark eder.

Mü.6.B.4. İnsan sesinin oluşumunu kavrar.

Ses ve solunum organları tanıtılarak bu organların ses kaynakları olduğu vurgulanmalı, ses ile işitme arasındaki ilişki üzerinde durulmalıdır.

Mü. 6. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.6.C.1. Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı anlatım yollarıyla ifade eder.

Öğrencilerin dinledikleri farklı türlerdeki müzikler ile ilgili düşüncelerini özgün anlatım yollarıyla (resim yapma, harekete dönüştürme, öykü ve şiir yazma vb.) ifade etmeleri istenir.

Mü.6.C.2. Farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürür.

Kulaktan öğrenilmiş basit ve aksak ölçüler verilmelidir.

Mü.6.C.3. Ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.

Öğrendiği süre değerleri, zaman belirteçleri ve usullerle sınırlı olmalıdır.

Mü.6.C.4. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür.

Düzeye uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir.

Mü.6.C.5. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

- Ezgi denemeleri; öğrenilen zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlandırılmalıdır.*
- Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.*

Mü.6.C.6. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

- Öğrenciler kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, çalışmalarını nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.*
- İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.*

Mü. 6. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.6.D.1. Yurdumuza ait başlıca müzik türlerini ayırt eder.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Tanbûr Cemil Bey, Çekiç Ali, Zeki Müren gibi önemli müzisyenler tarafından icra edilen eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.6.D.2. Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşlerini anlar.

- Atatürk'ün müzikle ilgili görüşlerini anlamak için Türk müziğinin gelişimi ile ilgili sözlerinden yola çıkılır. Örneğin öğrencilerin Atatürk'ün "Ulusun ince duygularını düşüncelerini anlatan, yüksek deyişlerini, söyleyişlerini toplamak, onları genel musiki kurallarına göre işlemek gerekir, ancak Türk ulusal musikisi böyle yükselebilir, evrensel musiki de yerini alabilir." vb. sözlerinden yola çıkılarak müziğe ilişkin görüşlerini tanımları sağlanır.*
- Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.*

Mü.6.D.3. Yurdumuza ait müzik türlerinin kültürümüzün bir değeri ve zenginliği olduğunu fark eder.

Mü.6.D.4. Türk müziği kültürünü tanır.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Dede Efendi, Tanbûr Cemil Bey, Âşık Veysel gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.

Mü.6.D.5. Dinlediği çeşitli türdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.6.D.6. Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkıları tanır.

Eserler "Kırmızı Gülün Alı Var", "Vardar Ovası", "Estergon Kalâ'sı" gibi Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkılardan seçilir.

Ek 6. Yedinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 7. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.7.A.1. İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.

Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı hız ve gürlük basamaklarına uygun olarak söylemeleri sağlanır.

Mü.7.A.2. Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.

a) Millî, dinî ve manevî günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.

b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

Mü.7.A.3. Müzikte hız ve gürlük basamaklarını uygular.

a) Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.

b) Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.

Mü.7.A.4. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin segâh ve hüzzam makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmalarını istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorular ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır. Ayrıca Segâh makamında Tekbir ve Salât-ı Ümmiye(İtrî)'nin doğru şekilde seslendirilmesi sağlanmalıdır.

Mü.7.A.5. Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Hacı Taşan, Nida Tüfekçi, Kâni Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin, Selahattin İçli gibi önemli müzisyenler tarafından seslendirilmiş eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.7.A.6. Ses grupları oluşturmaya istekli olur.

Öğrencilerin müzik grupları oluşturması için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.

Mü.7.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

MÜ. 7. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

Mü.7.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

Ses değişim dönemi dikkate alınarak kalın la, kalın si, ince re, ince mi notaları; çoğaltma noktası, tekrar işaretleri (senyö, da capo) ve 7/8'lik aksak ölçü/usul verilmelidir.

Mü.7.B.2. Müzikte dizileri tanır.

Tonal dizilerden do majör, la minör dizileri, makamsal dizilerden de segâh ve hüzzam makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir.

Mü.7.B.3. İnsan sesi ve ses topluluklarını ayırt eder.

Kadın (alto, mezzo soprano, soprano), erkek (bas, bariton, tenor) ve çocuk sesleri açıklanmalı ve bu seslerden oluşan topluluklar tanıtılmalıdır.

Mü.7.B.4. Çalgı türleri ve çalgı topluluklarını ayırt eder.

Türk müziği, Türk Dünyası ve Batı müziği çalgı türleri ve toplulukları sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü. 7. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.7.C.1. Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.

a) Öğrencilerin, öğrendikleri veya oluşturdukları tartımları referans alarak müziklere doğaçlama yoluyla eşlik etmeleri sağlanır.

b) Öğrenciler, örneğin dört gruba ayrılır ve her gruptan öğrendikleri usul ve nota sürelerini kullanarak bir motiflik ritim kalıpları oluşturmaları istenir. Farklı ve tekrarlanan motiflerden oluşan ritim kalıpları oluşturulmalıdır. Ayrıca bu ritim kalıpları ile öğrencilerin farklı formlar oluşturmaları da sağlanır.

c) Ritim kalıbı oluşturulurken; $m1+m2+m1+m3+m1$ motifsel dizilimi dikkate alınabilir ($m = \text{motif}$).

Mü.7.C.2. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

a) Oluşturulacak ezgiler öğrenilen zaman belirteci, dizisi, süresi ve küçük şarkı formları ile sınırlı olmalıdır.

b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.

Mü.7.C.3. Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, popüler müzik, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden örnekler verilmelidir.

Mü.7.C.4. Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.

Öğrencilerden türkülerin yaşanmış öykülerini araştırmaları ve bu öyküleri drama vb. yöntemlerle sunmaları istenebilir.

Mü.7.C.5. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

a) Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü. 7. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.7.D.1. Atatürk'ün müziğin geliştirilmesine verdiği önemi açıklar.

Konunun anlaşılmasına yönelik etkinlikler düzenlenebilir. Örneğin konuyla ilgili olarak Atatürk'ün anılarından alınmış bölümler canlandırılabilir. Cumhuriyet'in ilanından sonra müzik alanında yapılan çalışmalar vurgulanabilir.

Mü.7.D.2. Dünya müziklerini tanır.

a) Uzak Doğu, Hint, Arap, İran, Balkan, Kafkas, Latin vb. farklı kültürlere ait müziklerden seçkin örneklerin yer aldığı dinleti etkinlikleri düzenlenir.

b) Klasik Batı, caz, pop vb. müzikler üzerinde durulmalı ve bu müziklerin doğuşu, genel özellikleri hakkında öğrencilere bilgiler verilmelidir.

Mü.7.D.3. Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.7.D.4. Dinlediği uluslararası müzikleri türlerine göre ayırt eder.

Dinlediği farklı türdeki uluslararası müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Mü.7.D.5. Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.

a) Farklı bölgelere ait türkülerimizden (Çanakkale Türküsü vb.) örnekler verilir.

b) Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet, kütüphane vb. kaynaklardan yararlanmalarına ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.7.D.6. Türk müziği kültürünü tanır.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Hacı Bektâş-ı Velî, Yûnus Emre, Mevlânâ, Köroğlu, Karacaoğlan, Abdulkadir-i Merâgî, Fuzûlî, Pîr Sultan Abdal, Ali Ufkî Bey, Âşık Veysel, Dâvud Sularî, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Niyaz-i Mısri, Ruhsatî, Ercişli Emrah, Seyrani, Neşet Ertaş gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.

Ek 7. Sekizinci Sınıf Kazanım ve Açıklamaları

8.SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 8. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.8.A.1. İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.

İstiklâl Marşı'nı yönetme çalışmalarında bilişim teknolojisi araçlarından çeşitli materyaller izlettirilmesi ve dinlettirilmesi yoluyla yararlanır.

Mü.8.A.2. Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler.

a) Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımız verilmelidir.

b) Millî bayramlar (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vb.) ve 10 Kasım Atatürk'ü anma günü ile ilgili etkinliklere yer verilir.

Mü.8.A.3. Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler.

Türk ve akraba topluluklarına ait müzik örnekleri dinletilmelidir.

Mü.8.A.4. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin eviç (misket) makamını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karşık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmalarını istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

Mü.8.A.5. Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler, öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.8.A.6. Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir.

a) Müzik eserini hız belirteciye göre seslendirir.

b) Hız belirteci yardımıyla müzik eserlerini farklı hızlarda seslendirir.

c) Hız belirtecini eser ve alıştırma (etüt) çalışmalarında etkin olarak kullanır.

Mü.8.A.7. Ses grupları oluşturur.

Öğrencilerin müzik grupları oluşturması için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.

Mü.8.A.8. Türk kültürüne ait müzikleri dinler.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; İtrî, Yesârî Âsım Arsoy, Safiye Ayla, Vecihe Daryal, Ziya Taşkent, Bekir Sıtkı Sezgin, Cinuçen Tannıkorur, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Yılmaz İpek, Özey Gönülüm gibi şahsiyetlerden eserler dinletilmelidir.

Mü.8.A.9. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

Mü.8.A.10. Mahallî sanatçıları araştırır.

MÜ. 8. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

Mü.8.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

Senkop, 9/8'lik aksak ölçüler/usuller verilmelidir.

Mü.8.B.2. Müzikte dizileri tanıır.

Tonal dizilerden tek diyezli ve tek bemollü diziler, makamsal dizilerden de kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir. İlgili diziler belirtilen tonal ve makamsal dizilerle sınırlandırılarak, öğrenci ses sınırlarına ve düzeylerine uygun hem şarkı hem de türkülerin dinletilmesi ve seslendirilmesi ile verilmelidir.

MÜ. 8. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.8.C.1. Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.

Yaşadığı çevredeki kültürel zenginlikleri, müziğin birleştirici etkisini kullanarak tanıması ve öğrencilerin araştırmacı kişiliklerini ortaya çıkarması sağlanmalıdır.

Mü.8.C.2. Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur.

- Öğrencilerin bildikleri müzikler için basit ritim eşlikleri yazmaları sağlanmalıdır.*
- Müziklerde düzeye uygun üç bölümlü şarkı, türkü vb. müzik biçimlerine yer verilmelidir.*

Mü.8.C.3. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

- Ezgi denemeleri; öğrenilen dizi, zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlanmalıdır.*
- Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.*

Mü.8.C.4. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

- Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.*
- İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.*

MÜ. 8. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanıır.

Mevlevî ayini, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri (formları) dinletiler yoluyla tanıtılır.

Mü.8.D.2. Dinlediği farklı türlerdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.

Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü anlatım yollarıyla; drama vb. öğretim yöntemleriyle veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir.

Mü.8.D.3. Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar.

Müziğin diğer sanat dalları (edebiyat, tiyatro, sinema, halk oyunları, halk dansları, opera, bale vb.) ile ilişkisi vurgulanır. Şiir, hikâye, destan vb. türlerden yola çıkılarak veya esinlenilerek bestelenmiş müzik eserlerinden örnekler dinletilir.

Mü.8.D.4. Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.

Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.8.D.5. Dinlediği farklı türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) Sanatçıların dünyaca (yerelden evrensele) tanınmasında iletişim araçlarının rolü vurgulanır.

c) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.8.D.6. Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.

Mü.8.D.7. Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir.

Makamların müzikle tedavi amacıyla kullanıldığı vurgulanmalıdır.

Mü.8.D.8. Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar.

Öğrencinin sanat, sanatçı, sanat eseri, müzik ve estetik kavramlarını nitelikleri açısından eleştirel düşünme sürecinden geçirerek değerlendirmesi ve tartışması hedeflenmelidir.

Mü.8.D.9. Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanır.

a) Müzik alanı ile ilgili ana meslekler (besteci, yorumcu, orkestra-koro şefliği, eğitimci, film ve oyun müziği besteciliği vb.) ve yan meslekler (şarkı sözü yazarlığı, müzik gazeteciliği, müzik yapımcılığı, çalgı yapımcılığı vb.) tanıtılır.

b) Müzik alanına ait meslekleri tanımaya yönelik geziler düzenlenir.